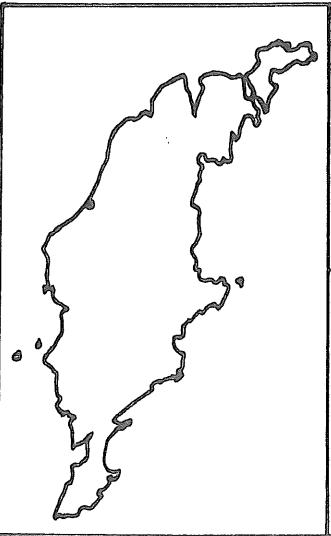

GOTLANDS LÄN

**BJÖRKUME 1:4
LUMMELUNDA
Kärväxtinventering**

**LÄNSSTYRELSEN
Naturvårdfunktionen 1987**

BJÖRKUME 1:4, LUMMELUNDA
Översiktlig inventering av kärleväxtfloran,
augusti 1986

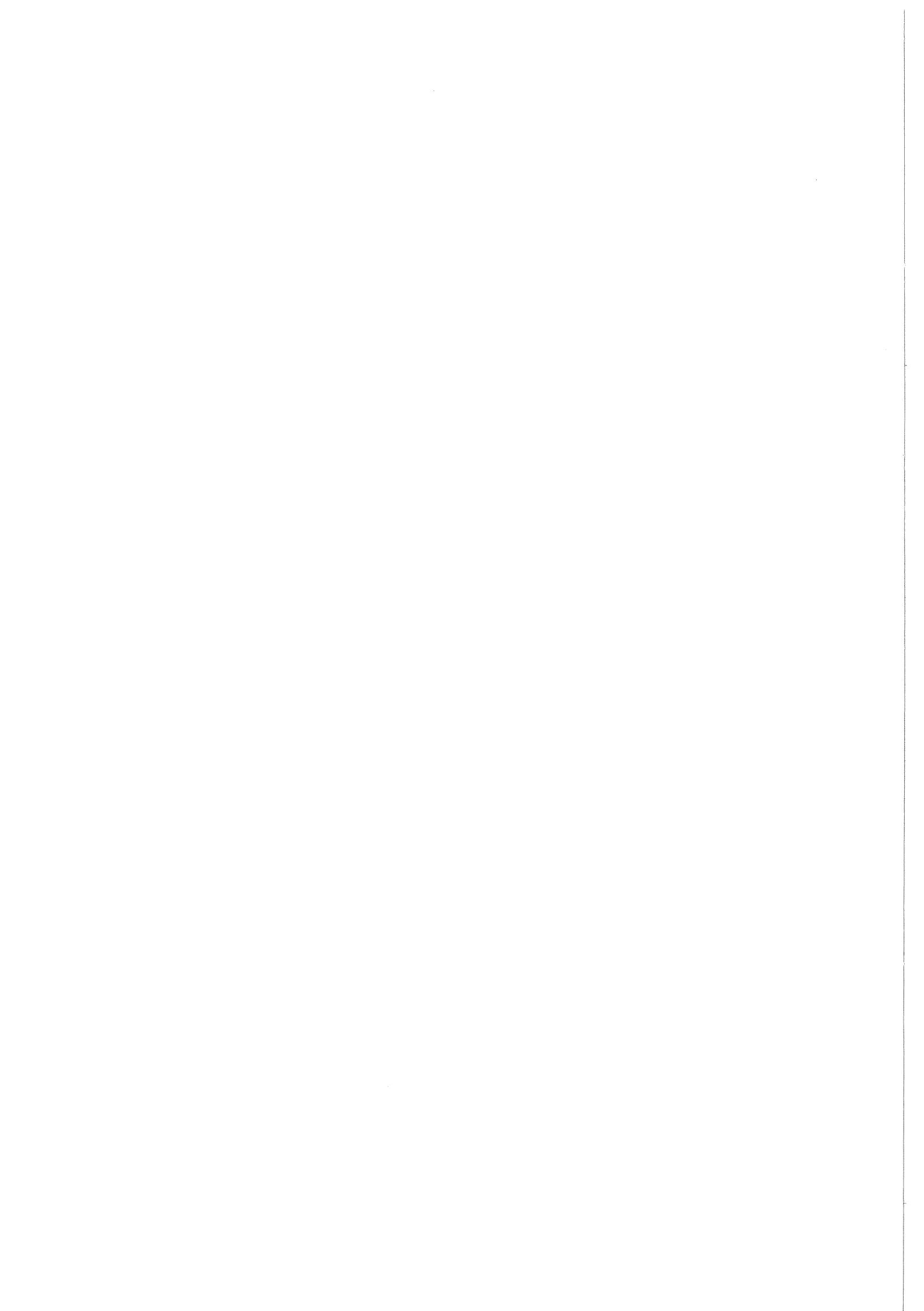
Stig Högström

Författaren är ensam ansvarig för rapportens innehåll, varför detta ej kan åberopas som representerande länsstyrelsens ståndpunkt.

Allmänt kartmaterial från Lantmäterieverket. Medgivande 87.0069.
I rapporten ingående kartor är godkända ur sekretesssynpunkt för spridning. Lantmäteriverket 1987-03-20.

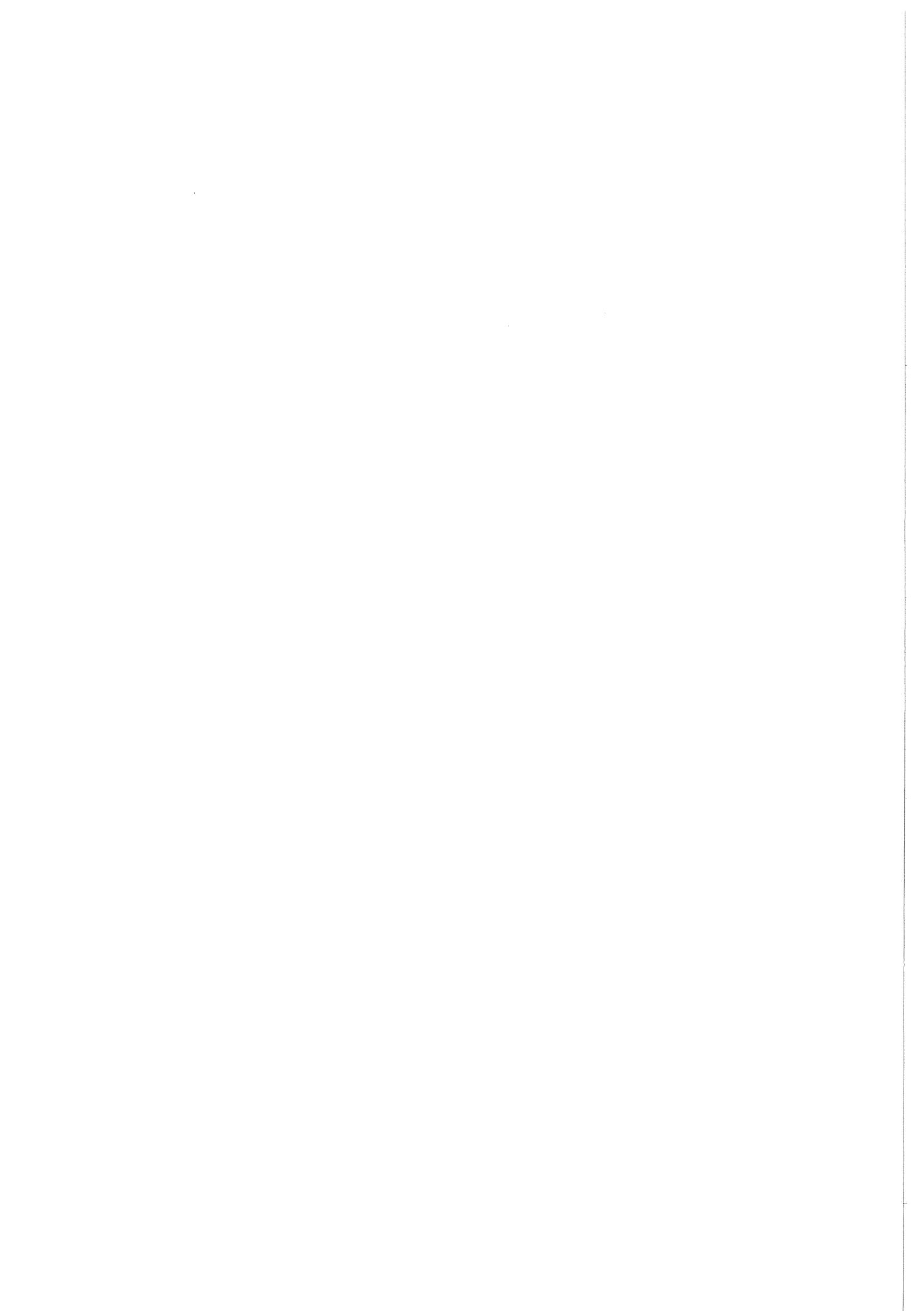
OMSLAG

Klintkust inom Björkume 1:4, Lummelunda. Foto: Bo Hammar.

INNEHÅLL

Inledning och allmänt om området	1
Bebygelse och annan mänsklig påverkan	2
Den botaniska inventeringen	
Metodik	3
Resultat	4
Diskussion och sammanfattning	4
Slutord	6
Bilaga 1: Objektförteckning och objektbeskrivningar	7
Bilaga 2: Artlista	22
Bilaga 3: Kommentarer till artlistan	32
Utbredningskartor	41
Topografisk karta över området	50
Orienteringskarta över området	51
Geologisk karta över området	52
Karta till skogsbruksplan	53
Karta ur Kustinventeringen	54
Litteraturförteckning	55

BJÖRKUME 1:4, LUMMELUNDA

Översiktlig inventering av kärlväxtfloran, augusti 1986

På uppdrag av länsstyrelsen i Gotlands län (28/7 1986) har jag utfört en översiktlig botanisk inventering av kärlväxtfloran av fastigheten Björkume 1:4, Lummelunda. Fastigheten har förvärvats för naturvårdsändamål från domänverket. Inventeringen utfördes genom ett tiotal besök i området under tiden 4-26 augusti 1986. Fältarbetet har kompletterats med kartstudier och genomgång av den botaniska litteratur som berör området.

Allmänt om området

Av den geologiska kartan, bladet "Lummelunda" framgår att det i hela området underliggande kalkberget till största delen är överlagrat av morän (= glaciala avlagringar av landisen) eller bleke eller kalkgyttja (= postglaciala avlagringar), utom i områdets södra del, mot landsvägen länsväg 149, där två parallella stråk å vardera ca 150 m bredd av grus (= senglacial avlagring av isälvar) respektive isälvsgrus (= glacial avlagring av isälvar) går fram. Avlagringarna av bleke och kalkgyttja bildar de grunda myrarna och vätarna, som är så botaniskt betydelsefulla.

Vid kusten stupar området brant ca 30 m ned. Kalkberget framträder här som kustklint t.ex. vid Rönnklint och som grottor vid Allstäder. Inom området i övrigt går kalkberget i dagen här och var, ofta täckt av tunn vittringsjord och med en karakteristisk hällmarksflora. Stranden längs Östersjön är endast något tiotal meter bred och består av grovt strandgrus. Aencylusvallen går mitt igenom området i sydvästlig - nordostlig riktning som en i terrängen väl markerad vall, vilken sedan urminnes tider har begagnats som färdväg, och kallas "Burg-gatu".

Områdets areal har i en skogsbruksplan från skogsvårdsstyrelsen i Gotlands län (2/11 1984) tagits upp till 236,8 ha. Våtmarkernas areal utgör ca 15 % (35,5 ha) och icke överlagrad kalksten (i planen benämnd "berg") till ungefär lika mycket (33,0 ha).

Den produktiva skogsmarken uppgår till 143,8 ha. Större delen av denna utgörs av gammal skog. Över 80 % av skogen är klassificerad som 120 år eller äldre.

Bebygelse och annan mänsklig påverkan

Spår av mänskliga aktiviteter är sparsamma inom området. Skogsmark och våtmarker och kustklint i naturligt skick domineras. Den gamla och glesa tallskogen synes inte i modern tid ha varit föremål för avverkningar inom större delen av området.

Följande spår av mänsklig aktivitet har under den översiktliga botaniska inventeringen 1986 noterats.

1. Där den urgamla vägen på Aencylusvallen, "Burg-gatu" möter den nord-sydliga körvägen till Allstäder finns en bro byggd av kalksten.
2. En milsten, med årtalet 1782, står vid landsvägen i områdets sydöstra hörn. Kanske har här också funnits någon äldre bebyggelse, av floran att döma. Det finns här en stor utbredning av vintergröna (*Vinca minor*). Denna art är länge kvarstående där den odlats.
3. En förfallen röd träbyggnad (under spåntak) ca 10 m lång finns i områdets sydöstra hörn. Byggnaden har använts av en skytteförening som någon slags klubbstuga under ett antal år.
4. En anlagd skjutbana med tillhörande vallar, bodar etc och en enklare väg till detta finns i sydost.
5. I området finns också andra smärre vägar, varav en del är knappt framkomliga med bil.
6. Bodar vid f.d. fiskeläget Allstäder. Dessa används idag för fridsändamål.
7. En mindre träbyggnad av baracktyp finns uppförd nära Rönnklint, troligen tillkommen under de senaste krigsåren.

8. Ett grustag finns i sydväst ca 2,5 ha stort f.n. Det planeras att utsträckas längs områdets södra kant, parallellt med landsvägen och till en areal av ca 13 ha. För närmare belägenhet, se skogsbruksplanens karta.

9. Inom området, dit grustaget skall utsträckas, finns svarttall (*Pinus nigra*), uppenbarligen planterad efter en avverkning. Även i övrigt bär denna unga och tät skogsmark (markerad som "svår-genomtränglig mark" på orienteringskartan) spår av avverkning av tidigare äldre skog.

10. Slutligen en ~~må~~skingrävd damm i en av områdets finaste källmyrar, Skomakre källmyr, och mätande ca 20 x 30 m. Enligt länsjaktvårdare Rolf Beinert utgör dammen ett s.k. "viltvatten" och är utförd 1977. Grävningen är gjord i en sank del av källmyren med en vegetation av brunögöntröst, luktsporre, majviva m.fl. källmyrväxter, vilken har skadats.

Den botaniska inventeringen

Områdets vår- och försommarflora har inte kunnat medtagas annat än fragmenteriskt (t.ex. blåsippa, vars ständigt gröna blad möjliggör identifiering), då inventeringen utfördes i augusti. Högsommarblommor såsom många orkidéer, t.ex. sumpnycklar, var ofta överblommade och svåra att rätt bestämma, varför de i regel helt har utelämnats.

M e t o d i k

Kärlväxtfloran i området undersöktes översiktligt. I första hand besöktes delar som bedömdes mest intressanta. Det var främst våtmarker, som utgjordes av ett tjugotal myrar och vätar. Av dessa var nära hälften källmyrar. Vidare prioriterades den ca 1,5 km långa kustremsan nedom klintarna för att kunna göra en jämförelse med en tidigare inventering där (Englund 1942). Floran i grustag, vid skjutbanan, längs vägkanter och andra kulturpåverkade områden undersöktes också särskilt. Slutligen genomströvades så stor del som möjligt av de övriga delarna av området, huvudsakligen gles, gammal

örtrik tallskog med insprängda trädflora områden av hällmarkstyp.

Hela området indelas i 18 delområden, som bygger på rikets nät och är kvadratiska rutor om $0,5 \times 0,5$ km - se ekonomiska kartbladet 7J 2b Stenkyrkehuk. Exkursionerna förlades så att alla delområden besöktes. En slags "dubbel bokföring" hölls genom att floran antecknades dels för varje objekt (källmyr, vät, grustag, havsstrand etc) och dels för var och en av de 18 delrutorna.

R e s u l t a t

Resultatet av inventeringen redovisas i tre bilagor.

Bilaga 1: översiktiglig objektbeskrivning (jämte karta över objektens belägenhet) av 22 särskilt inventerade objekt (8 källmyrar, 7 vätar, havsstrand, grustag och andra kulturpåverkade objekt) (sid. 7-21).

Bilaga 2: artlista över de närmare 300 arter som påträffades under inventeringen (sid. 22-30). För varje art anges i vilka delrutor som den anträffats. Till denna lista har bifogats växtobservationer av Bo Göran Johansson och Ingrid Engqvist (sid. 31).

Bilaga 3: kommentarer till artlistan (sid. 32-40). Till denna har fogats utbredningskartor dels för Norden enligt Hulténs växtatlas, dels för det aktuella inventeringsområdet, för ett tjugotal intressanta arter (sid. 41-49).

Diskussion och sammanfattning

E n g l u n d s s t r a n d f l o r a

Bengt Englund har under åren 1928-1936 inventerat kärväxtfloran på Gotlands stränder (Englund 1942). Växtuppgifterna redovisas bl.a. på kartor i skala 1:1 milj. På dessa kartor är det möjligt att i stora drag se hur strandfloran såg ut för 50 år sedan på den sträcka av kusten som tillhör undersökningsområdet 1986. Bland helt entydiga förändringar är invandring av svartkavle (*Alopecurus arundinaceus*), strandräg (*Leymus arenarius*), saltnarv (*Spergularia marina*) och marviol (*Cakile maritima*). På 1930-talet var de närmast belägna förekomsterna enligt Englunds karta 7 km för svartkavle, 6 km för strandräg, 14 km för saltnarv och 2 km för marviol.

P e t t e r s s o n s v å t m a r k s - o c h s t r a n d f l o r a

Bengt Pettersson har på utbredningskartor redovisat den för ca 30 år sedan kända förekomsten av ett antal kärlväxter (Pettersson 1958:pl I-XV), av vilka många tillhör våtmarkerna. Av dessa växter förekom åtta inom det aktuella undersökningsområdet. Det var idegran (3 lokaler), klippoxel (1), piggrör (4), salepsrot (1), luktsporre (1), brunögongröst (3), knappag (1), axag (2). Under inventeringen 1986 återfann jag sju av dessa arter (inte den tidigare blommande salepsroten). Av klippoxel påträffade jag en förekomst, vid Allstäder, troligen samma som Pettersson, men av de andra arterna betydligt fler förekomster än hos Pettersson, nämligen idegran (i 9 rutor), piggrör (7), luktsporre (9), brunögongröst (8), knappag (11), axag (11). Här är det troligen inte fråga om en verklig ökning – annat än kanske för idegranen som visade upp en mängd ungplantor – utan snarare ett resultat av en intensiv inventering.

På en karta hos Pettersson (s.144) avseende strandräg kan man se att denna art, ca 20 år efter Englunds inventering spridit sig närmare Lummelundakusten, nu endast 2 km därifrån (mot 6 km på Englunds tid). Pettersson jämför också förhållandena i slutet av 1800-talet (Johansson 1897), då strandrägen närmast fanns i Visby, ca 20 km söder om Lummelunda.

I den s.k. Kustinventeringen, avsnittet Växtlighet och landskapsbild (Pettersson 1968) ingår 1986 års aktuella undersökningsområde som del i tre särskilt upptagna områden med högsta skyddsklass, nämligen delområdena 8:1 och 8:2 (= kuststräckan) och 8:4 (= stråket av myrar och vätar).

Beträffande kusten framhålls att denna sträcka av den nordgotländska kusten har, utom sina dominerande landskapskaraktyrer, talrika detaljer i naturens utformning, som motiverar ett totalt skydd mot exploatering. Strandväxtligheten beskrivs som nästan ökenartad till följd av det exponerade läget och det rörliga, ofta grova materialet. I märgelstensbranten har på grund av rik vattentillgång bildats kalktuff eller mer eller mindre temporära vattenrännor och sipperytter, vilka alla måste klassificeras som första rangens skyddsobjekt från vetenskaplig synpunkt. I skogsklinten vid Allstäder framhålls

grottbildningar och raukartade partier. Nedanför detta parti framhålls som särskilt påfallande de stora idegransbestånden, som vittnar om god grundvattentillgång. Idegranarna uppträder tätast vid en källmyr med starkt sluttande myryta, med mäktiga avlagringar av gråvit bleke. Denna källmyrs vegetation är mycket skyddsvärd i likhet med hela lagerföljden där. (I föreliggande inventering kallas denna våtmark "Allstäda källmyr").

Av den mängd små myrar och vätar i skogsmarken, till en längd av ca 4 km längd i kustinventeringens objekt 8:4, infaller ca 1 km inom den år 1986 inventerade fastigheten. Pettersson beskriver hela våtmarksområdet som en mängd små ytor av sank mark som den dåligt växande tallskogen är uppsplittrad i. Området är beläget på i allmänhet ganska tunna jordlager över kalkberggrund. Våtmarkerna uppdelas i källmyrar, agmyrar och vätar. Av våtmarkerna torkar det mest upp under torra somrar, utom ganska stora områden av källmyrarna. Pettersson framhåller att källmyrarna har en mycket märklig växtlighet, vari axag domineras över stora ytor. Här finns en mycket rik förekomst av brunögöntröst och luktsporre. I och vid källmyrarna finns också orkidéer som salepsrot, kärrknipprot (även en gulblommig form), sumpnycklar, ängsnycklar, blodnycklar. Särskilt understryks att dessa arter växer i en naturlig miljö, som inte påverkas av bete eller annat tramp.

Slutord

Av ovanstående framgår att undersökningssområdets stora värden utgörs av

dels kusten med klintarna, grottorna, kalktuffbranterna, sluttande källmyr och den rika förekomsten av vackert växande idegranar och

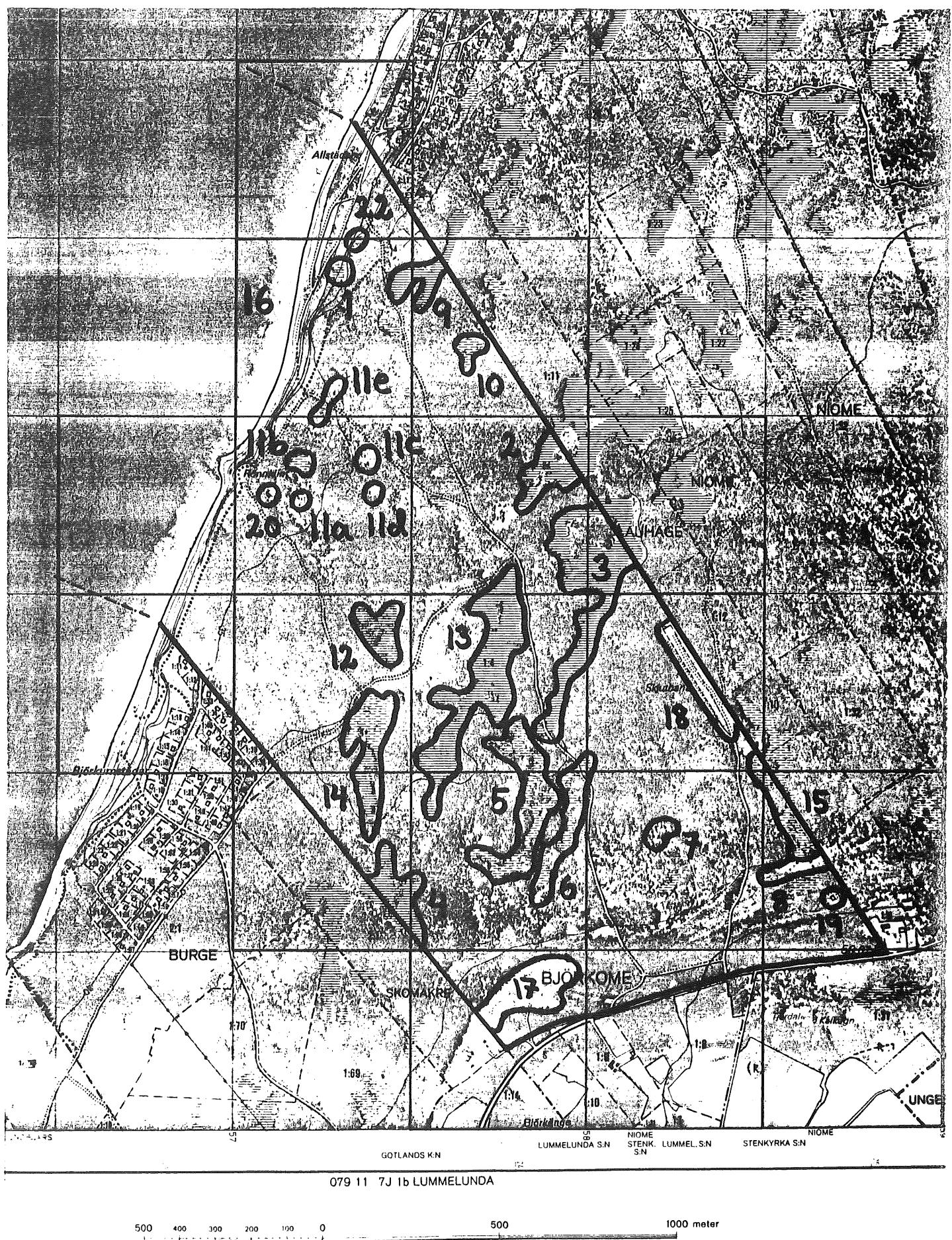
dels våtmarkerna med sin särpräglade vegetation särskilt i källmyrarna, med axag, luktsporre, brunögöntröst, sumpnycklar, kärrlilja, majviva etc i naturlig miljö som fortfarande är föga påverkad av mänskliga ingrepp som dikningar, betesgång och närbelägna kalhyggen.

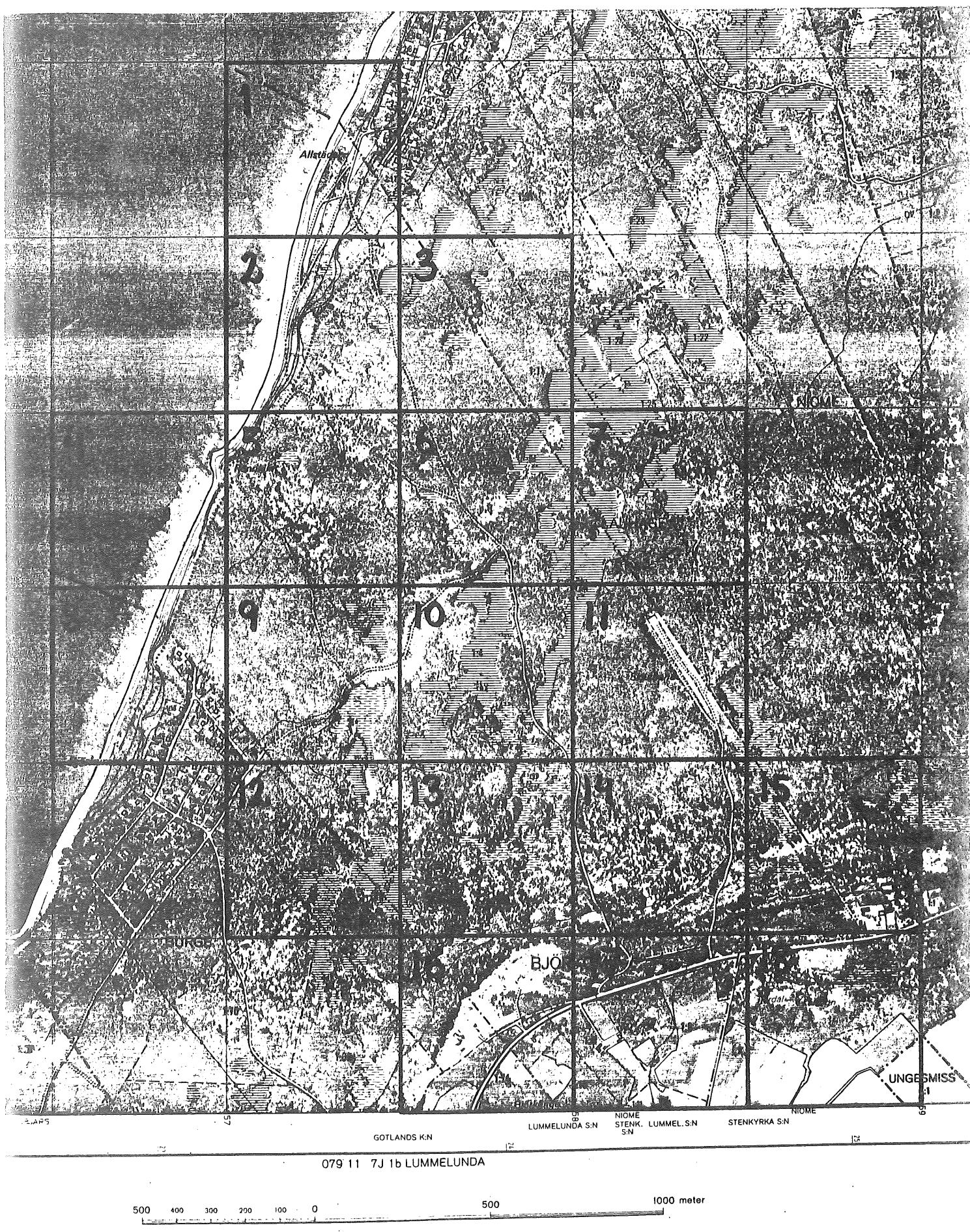
Särskilt inventerade objekt

1. Allstädar källmyr
2. Källmyr i NO i ruta 6
3. Skjutbanemyren
4. Skomakremyren
5. Källmyrsystem mitt i ruta 13
6. Källmyrstråk i NO i ruta 13
7. Liten myr mitt i ruta 14
8. Ödehusets källmyr

9. Allstädarväten
10. Vät mitt i ruta 3
11. Rönnklintvätar
 - a. Östra Rönnklintväten
 - b. Runda väten
 - c. Ullväten
 - d. Liten vät S Ullväten
 - e. Två småvätar vid 90°-kurvan
12. Norra Burgeväten
13. Korsvägsväten
14. Burgeväten
15. Småvätar N Ödehusets källmyr

16. Havsstranden
17. Grustag
18. Skjutbana
19. Ödehus
20. Barack vid Rönnklint
21. Landsvägskant, länsväg 149
22. Strandsluttning och grottor S Allstädar

ObjektbeskrivningarVåtmarkerna

Områdets våtmarker har indelats i två huvudgrupper, dels källmyrar, som är myrar och kärr av källmyrskaraktär, mer eller mindre blöta även på eftersommaren, ofta med en rännil och med sluttande yta, och med en karakteristisk flora, och dels övriga våtmarker, som oftast utgörs av sommartorra vätar eller blekvätar, med en flora som avviker från källmyrarnas. En tredje typ utgör egentligen agmyrarna, som har en ensartad flora av kompakt ag. Dessa myrar har inte separatredovisats utan ingår i den våtmark till vilken den gränsar.

I. K ä l l m y r a r

1. "Allstäder källmyr" (ruta 2, mitt i norra delen av rutan)

Besökt 6/8 och 26/8. Ca 1/4 ha. Myren är starkt sluttande, med öppna rännilar. Det är gott om kärrlilja över hela sluttningen och också luktsporrar. Också kraftiga brudsporrar, en del kärrknipprot, majviva, gräsull, smalfräken, näbbstarr. Vid det andra besöket (26/8) fanns gott om brunögontrost i fräsch blomning. Vid detta tillfälle blommade också sumpgentiana. - Myren var delvis vandaliserad. Med plankor hade grävts rännor i den fina sippemossan. Myren återställdes under hösten genom skogsvårdsstyrelsens försorg.

Antecknade kärlväxter: åkerfräken, smalfräken, gran, kärrlilja, älväxing, bergsslok, blåtåtel, darrgräs, gräsull, axag, näbbstarr, brudsporre, luktsporre, skogsknipprot, kärrknipprot, blodrot, älggräs, brakved, majviva, sumpgentiana, kustarun, brunört, brunögontrost, ängsvädd, kärrtistel, hästhov.

2. Myr i nordöstra hörnet av ruta 6

Besökt 8/8. Ca 2 ha. Omväxlande blöta blekeytor med spridda märtallar och slutna agfält. I källmyrsdelen gott om brunögontrost i axagtuvorna i bleken. God förekomst av blommende dvärgbläddra, också kärrlilja, luktsporre sp.

Antecknade kärleväxter: smalfräken, tall, gräsname, kärrlilja, ryltåg, ängsull, ag, axag, ärtstarr, ängsstarr, ängsnycklar, brudsporre, luktsporre, slätterblomma, blodrot, majviva, kustarun, brunögontröst, tätört sp, dvärgbläddra, olvon.

3. "Skjutbanemyren" (i rutorna 6,7,10,11, NV skjutbanan)

Besökt 4/8, 8/8. Ca 7 ha. Omväxlande slutna stora agfält och öppnare källmyrsstråk. Brunögontörst blommade sparsamt på flera ställen utmed myrens södra kant i rutorna 7, 10 och 11. Gott om luktsporre, kärrlilja m.fl. källmyrväxter. Rikliga förekomster av storsilesår. Två arter bläddrar blommade i blöta partier. Tidigare har myggnycklar (gulyxne) påträffats här (Sturevik & Högström 1984) och då också så fjälltätört och sumpnycklar, vilka inte sågs under inventeringen 1986, troligen på grund av det sena inventeringsdatumet. Myggnycklarna ses dock inte varje år.

Antecknade kärleväxter: smalfräken, tall, en, kärrlilja, ryltåg, piggrör, blåtåtel, säv, ängsull, ag, knappag, ärtstarr, ängsstarr, hirsstarr, slankstarr, hundstarr, ängsnycklar, brudsporre, luktsporre, kärrknipprot, storsilesår, slätterblomma, blodrot, brakved, majviva, kustarun, vattenklöver, brunört, brunögontörst, ängskovall, tätört sp, dybläddra, dvärgbläddra, ängsvädd, kärrtistel, krissla.

4. "Skomakremyren" (i ruta 12, i dess sydöstra del)

Besökt 5/8, 15/8. Ca 2 ha. Denna källmyr ligger i undersökningsområdets blötaste del. Vatten rinner till från norr (från "Burgeväten") och från väster (från fastigheterna Skomakre och Burge utanför det inventerade området). Genom att det har grävts ett dike stannar vattnet i detta och leds på så sätt ifrån källmyren. I källmyrens norra del har den förut omtalade dammen (= jägarnas s.k. "viltvatten") grävts.

En hel del luktsporre, kärrlilja, fläckvis god förekomst av brunögontörst (bl.a. 14 ex i en tuva axag söder om dammen), majviva, kärrknipprot, tätört sp. I nordöstra delen av myren påträffades vattenklöver, storsilesår, gräsull, sjöfräken och i skogsbrunet

loppstarr. I diket växte trådnate, gotlandssvalting och den sällsynta rostnaten.

Antecknade kärleväxter: sjöfräken, tall, gotlandssvalting, rostnate, trådnate, kärrlilja, gräsull, knappag, axag, brudsporre, luktsporre, kärrknipprot, storsilesår, slätterblomma, majviva, kustarun, vattenklöver, brunögöntröst, tätört, fjälltätört, vägtistel (på dammens vallar).

5. Källmyrsystem mitt i ruta 13 (och fortsättning upp i ruta 10, upp till "Korsvägsväten")

Besökt 15/8. Ca 5 ha. En rännil rinner från söder norrut genom hela området, bitvis blöt, bitvis uttorkad, ibland svår att se, då den då utgörs av diffus översilning av ett bredare område. Alla viktiga källmyrsarter förekom, luktsporre, axag, majviva etc och två förekomster brunögöntröst.

Antecknade kärleväxter: smalfräken, tall, en, kärrlilja, rytlåg, älväxing, blåtåtel, säv, gräsull, ag, knappag, axag, loppstarr, ärtstarr, ängsstarr, slankstarr, ängsnycklar, brudsporre, luktsporre, kärrknipprot, krypvide, slätterblomma, blodrot, brakved, majviva, kustarun, vattenklöver, brunögöntröst, tätört sp, ängsvädd, rödklint.

6. Källmyrstråk i nordöstra hörnet av ruta 13 (omedelbart öster om föregående myrsystem)

Besökt 15/8, 26/8. Ca 1, 5 ha. Här fanns inventeringsområdets rikaste lokal av brunögöntröst. Ca 450 ex blommade inräknades 15/8. Vid det andra besöket 26/8 hade många exemplar vißnat. I myren fanns också alla följearterna, luktsporre, kärrlilja, tätört, majviva, axag etc. Det var en öppen tuvig våtmark.

Antecknade kärleväxter: tall, en, kärrlilja, rytlåg, blåtåtel, gräsull, axag, ängsstarr, slankstarr, brudsporre, luktsporre, kärrknipprot, slätterblomma, blodrot, majviva, kustarun, brunögöntröst, tätört sp.

7. Liten myr mitt i ruta 14

Besökt 9/8. Ca 1/4 ha. Vid besöket var myren nästan torr. Den var tuvad med svag axag. Brunögongrässt förekom och hade sällskap av luktsporre, brudsporre, kärrknipprot, smalfräken etc.

Antecknade kärleväxter: smalfräken, kärrlilja, piggrör, tuvtåtel, knappag, axag, hirsstarr, brudsporre, luktsporre, kärrknipprot, krypvide, slätterblomma, blodrot, brakved, majviva, kustarun, brunögongrässt, tätört sp, krissla.

8. "Ödehusets källmyr" (ca 100 m nordväst om huset i ruta 15)

Besökt 9/8. Ca 1/2 ha. Nordexponerad, ganska starkt sluttande källmyr. Det fanns brunögongrässt, luktsporre, kärrlilja, majviva, axag etc. I den blöta delen fanns en hel del storsileshår och ett glest bladvassfält, den enda förekomsten av vass i områdets källmyrar.

Antecknade kärleväxter: åkerfräken, kärrlilja, ryltåg, bladvass, blåtåtel, ängsull, gräsull, knappag, axag, luddstarr, ängsstarr, hirsstarr, slankstarr, brudsporre, luktsporre, kärrknipprot, vårtbjörk, storsileshår, slätterblomma, blodrot, vildlin, fackelblomster, kärrdunört, majviva, kustarun, vattenmynta, brunögongrässt, tätört sp, läkevänderot (i ett dike), ängsvädd, kärrtistel, rödklint, krissla,

II. Väta och övriga våtmarkar

9. "Allstädarväten" (i ruta 2,3 sydost om Allstäder)

Besökt 6/8, 8/8. Ca 1 ha. Lågvuxen vegetation och också mycket bleke utan vidare växtlighet, nu torr. Vätområdet gjorde ett tilltalande orört intryck. Ett par avgränsade små agdungar fanns. Massor av ormtunga (ett par tiotal kvadratmeter) och en matta av strandviol (nu utblommad).

Antecknade kärleväxter: ormtunga, ryltåg, blåtåtel, tagelsäv, ag, knappag, axag, ärststarr, ängsstarr, hirsstarr, slankstarr, ältranunkel, blodrot, gäsört, vildlin, brakved, strandviol, fackelblom-

ster, majviva, tätört sp, ängsvädd, krissla.

10. Vät mitt i ruta 3

Besökt 8/8. Ca 3/4 ha. Öppen vät med lågvuxen blåtåtel m.m. och en del blekebottnar.

Antecknade kärlväxter: blåtåtel, knappag, ärtstarr, ängsstarr, ält-ranunkel, revfingerörts, brakved, krissla.

11. "Rönnklintsvätar" (sex småvätar i ruta 5 och 2)

Besökta 8/8, 16/8. Sammanlagt 1,5 ha.

a) "Östra Rönnklintsväten" (strax öster om baracken i ruta 5)

Lågvuxen vegetation, helt torr mark vid besöket. Blåtåtel dominera-de bitvis, förekomst av strandviol. Följande kärlväxter anteckna-des: ryltåg, blåtåtel, ärtstarr, ängsstarr, slankstarr, brudsporre, ältranunkel, hagtorn, slän, blodrot, revfingerörts, brakved, strand-viol, vitmåra, sumpmåra, vattenmåra, vattenmynta, olvon, rödklint, krissla.

b) "Runda väten" (vät nordost om baracken. Den är Rönnklintsområ-dets största våtmark, ca 1/2 ha)

Också denna vät var helt torr vid besökstillfällena i augusti. Bland ögonfallande växter kan nämnas gåsört, strandviol, vanlig ögonröst. Följande kärlväxter noterades: blåtåtel, blodrot, revfingerörts, gås-ört, blåhallon, vildlin, strandviol, sumpmåra, vattenmynta, åkermyn-ta, brunört, vanlig ögonröst, olvon, rödklint, krissla.

c) "Ullväten" (i nordöstra delen av ruta 5, söder om stigen, mitt emot ett stenblock strax norr om stigen)

Denna våtmark är egentligen en övergångsform mellan vät och käll-myrs. Vid besökstillfällena var den blöt och domineras på långt håll av vitt lysande två arter ull, ängsull och gräsull. Det fanns gott om kärrlilja och ännu blommade vanlig (blå) tätört. Följande kärlväxter antecknades: kärrlilja, ryltåg, agnsäv, ängsull, gräs-ull, ängsstarr, brudsporre, kärrknipprot, ältranunkel, brakved, majviva, vanlig tätört, ängsvädd, kärrtistel.

d) Liten vät söder om Ullväten

I denna vackert utformade lilla vät fanns strandviol, ormtunga i blekefält. Följande växter noterades: ormtunga, ryltåg, blåtåtel, ärtstarr, slån, blodrot, revfingerört, käringtand, strandviol, brakved, vattenmynta, rödklint, krissla.

e) Två vätar på varsin sida om 90°-kurvan i ruta 2

Väten öster om kurvan var nersänkt som en grön gryta, beväxt med blåtåtel, ag (glesa strån), hundstarr, blodrot, gåsört, brakved, krissla. I den lilla väten väster om kurvan antecknades: blåtåtel, blodrot, revfingerört, vitmåra, brakved, rödklint, krissla.

Antecknade kärlväxter totalt i de fem små vätarna. Inom parentes anges i hur många vätar de noterats vid Rönnklint: ormtunga (1), ryltåg (2), blåtåtel (4), ag (1), ärtstarr (2), ängsstarr (1), slankstarr (1), hundstarr (1), brudsporre (1), ältranunkel (1), hagtorn (1), slån (2), blodrot (5), revfingerört (4), gåsört (2), blåhallon (1), käringtand (1), vildlin (1), brakved (4), strandviol (2), vitmåra (2), sumpmåra (2), vattenmåra (1), vattenmynta (3), åkermynta (3), brunört (1), vanlig ögontröst (1), olvon (2), rödklint (4), krissla (5).

12. "Norra Burgeväten" (i nordost i ruta 9)

Besökt 8/8, 16/8. Ca 1 1/4 ha. Delvis skogklädd torr vät med bl.a. strandviol, åkermynta och lökgamander.

Antecknade kärlväxter: tall, en, ryltåg, piggrör, älväxing, blåtåtel, ärtstarr, ängsstarr, hirsstarr, slankstarr, ältranunkel, blodrot, revfingerört, käringtand, brakved, strandviol, vitmåra, vattenmåra, åkermynta, lökgamander, ängsvädd, rödklint, krissla.

13. "Korsvägsväten" (söder om korsningen av vägen från Burge (= Burggatu) och vägen till Allstädar, ruta 6, 10)

Besökt 4/8, 15/8. Ca 7 ha. I norr en stor öppen vät med stora blekefält med torr Chara, lågvuxen blåtåtel och stor förekomst av ryl-

tåg. En tallklädd holme följde, och därefter de största förekomster ~~av~~^{nä} knappag i undersökningsområdet, ca 12 m och 20 m långa. Det var också i denna mellersta del av väten som Bo Göran Johansson har studerat intressanta former och korsningar av sumpnycklar. Längre söderut blev det fuktigare och en mer källmyrslik flora vidtog, med bl.a. luktsporre, kärrlilja, majviva. Längst i söder fanns en tät agmyr och i denna ett öppet vatten (ca 1/2 ha stort) med blekebotten, så gott som utan vegetation. Här fanns dock dvärgbäddra och en vek kransalg, *Chara aspera* (conf. Irmgard Blindow), den mest graciösa av våra *Chara* och som i Sverige är begränsad till kalkrika trakter (Hasslow 1931). Ett parti trådstarr gränsade till agen. I sydost fanns i skogskanten massor av loppstarr, ca 4 m².

Antecknade kärleväxter (växterna i talldungen ute i väten ej medtagna, liksom ej heller B.G. Johanssons iakttaglser): smalfräken, tall, en, kärrlilja, ryltåg, älväxing, blåtåtel, ag, knappag, axag, loppstarr, trådstarr, ärtstarr, ängsstarr, hirsstarr, slankstarr, ängsnycklar, brudsporre, luktsporre, flugblomster, kärrknipprot, ältranunkel, slätterblomma, blodrot, revfingerört, gåsört, vildlin, brakved, fackelblomster, majviva, kustarun, vitmåra, fjälltätört, dvärgbläddra, ängsvädd, rödklint, krissla.

14. "Burgeväten" (i ruta 9,12, söder om Burggatu)

Besökt 5/8, 15/8. Ca 3 ha. Liksom föregående lokal är denna väten en öppen lågvuxen blekeväxt i sin norra del och blir allt blötare i söder. Ett svagt "dike" går från norr till söder, i början mer som en flödessvacka för att slutligen bilda ett vattenrikt område i sydligaste delen. Ett naturligt flödande vatten ringlar genom del av detta södra område och utgör ett av de vackraste partierna i undersökningsområdets våtmarker. Här finns gäddnate, gotlands-svalting, frossört, strandklo, kärrsilja, spikblad, två arter igelknopp. Det finns också ett stort rent fält trådstarr och en rugge bredkaveldun, undersökningsområdets enda, vilket också gäller flera av de nyss uppräknade arterna. Burgeväten är den artrikaste våtmarken i undersökningsområdet med 53 antecknade arter.

Antecknade kärleväxter: åkerfräken, smalfräken, tall, en, gotlandssvalting, kärrsälting, gäddnate, kärrlilja, ryltåg, tuvtåtel, älväxing, bergsslok, blåtåtel, stor igelknopp, vanlig igelknopp, bredkaveldun, knappsäv, agnsäv, ag, knappag, axag, loppstarr, luddstarr, trådstarr, ärtstarr, ängsstarr, hirsstarr, slankstarr, hundstarr, ängsnycklar, vaxnycklar, brudsporre, skogsknipprot, ältranunkel, blodrot, blåhallon, älggräs, brakved, luddunört, kärrsilja, spikblad, videört, vattenmåra, vattenmynta, åkermynta, strandklo, lökgamander, frossört, olvon, ängsvädd, kärrtistel, rödklint, hästhov, krissla.

15. Vätar norr om Ödetorpets källmyr (i ruta 15)

Besökt 9/8. Ca 3/4 ha. En torr och tuvig blåtåteläng och en rund blekeväät med sparsam vegetation.

Antecknade kärleväxter: blåtåtel, ärtstarr, ängsnycklar, ältranunkel, vattenmåra, åkermynta, klofibbla.

Sammanfattning av våtmarkerna

I typiska källmyrar respektive blekeväatar är kärleväxtfloran karakteristisk. Om man väljer ut de arter som förekommer i de flesta av respektive våtmarkstyp får man en god bild av karaktärsarterna. En sådan sammanställning följer nedan. Inom parentes har utsatts antalet våtmarker som arterna har antecknats i.

Källmyrar: brunöggontröst (8), axag (8), majviva (8), kärrlilja (8), luktsporre (8), brudsporre (8), kustarun (8), kärrknipprot (7), tätört/fjälltätört (7), slätterblomma (7), blodrot (7).

Vätar: blåtåtel (10), krissla (10), blodrot (9), rödklint (9), brakved (8), ärtstarr (7), ältranunkel (7), ryltåg (6), ängsstarr (6), revfingerört (7), strandviol (5), gåsört (4), slankstarr (4), vitmåra (4), vattenmåra (4), vattenmynta (4), åkermynta (4).

16. Havsstranden

Havsstranden är ca 1,6 km lång och består av en smal remsa nedom den brant stupande kustklinten. Stranden är täckt av grovt grus, som ger fäste för en mycket sparsam vegetation. Upp mot land ökar växtantalet på märgligt slippermaterial och annat underlag. Det är svårt att sätta en skarp gräns. Området besöktes 13/8. (De delru-
tor som berörs är 1,2,4,5,8.)

Dominerande i den sparsamma vegetationen ute i det grova strandgruset är krusskräppa, hästhov, åkertistel, spjutmålla, åkerfräken. Här och var fanns små förekomster av svartkavle, marviol, strandräg, strandkvickrot, kvickrot och saltnarv. I kanterna vandrade arter ut i strandgruset t.ex. mjölon, blåsippa, tall, slån. På stora stenblock som störtat ned från klinten och nu ligg på stranden, ofta i vattenbrynet, hade en annan flora vandrat in såsom gul fetknopp, liten blåklocka, fårsvingel, fältmalört, Även vegetationen i sipperbranterna antecknades, bl.a. gråvide, tätört.

Antecknade kärväxter: åkerfräken, tall, gran, en, idegran, sandlök, ryltåg, svartkavle, piggrör, älväxing, bergsslok, grusslok, blåtåtel, fårsvingel, rödsvingel, strandkvickrot, kvickrot, strandräg, slankstarr, gråvide, åkerpilört, trampört, krusskräppa, svinmålla, spjutmålla, saltnarv, blåsippa, marviol, gul fetknopp, oxel, finnoxel, slån, blodrot, revfingerört, gäsört, blåhallon, stinknäva, bockrot, mjölon, vitmåra, gulmåra, blåeld, backtimjan, tätört sp, liten blåklocka, spåtistel, vägtistel, åkertistel, rödklint, rölleka, fältmalört, hästhov, höstfibbla, hagfibblor, svinmolke, skogssallat.

Om man gör en jämförelse med inventeringen som Englund (1942) gjorde på 1930-talet (och i jämförelsen utesluter de arter som 1986 antecknades på den stora stenblocken och på rasbranterna) får man följande resultat:

antecknade_i_båda_inventeringarna:

åkerfräken, ryltåg, rödsvingel, strandkvickrot, kvickrot, slankstarr, krusskräppa, revfingerört, gäsört, blåhallon, vägtistel, åkertistel, hästhov, höstfibbla och skogssallat.

antecknade bara på 1930-talet:

krypven, hönsarv, käringtand, klöverärt, snärjmåra, frossört,
vildlin

antecknade bara 1986: sandlök, svartkavle, piggrör, strandråg,
svinmålla, spjutmålla, saltnarv, marviol, stinknäva, blåeld,
spätistel, rödklint, rölleka, hagfibblor, svinmolke

Kommentarer: De sju arter som saknades 1986 kan ha varit mer eller mindre tillfälligt förekommande på 1930-talet eller ha förbisetts i inventeringen 1986. Av de 14 arter som antecknades bara 1986 kan man med säkerhet anföra följande som invandrade ute på själva grova stranden: svartkavle, strandråg, saltnarv, marviol. De övriga kan kanske förklaras som mer eller mindre tillfälliga eller förbisedda på 30-talet.

K u l t u r p å v e r k a d e o m r å d e n

17. Grustag (i ruta 16)

Besökt 10/8. Ca 2,5 ha. Grustäkt pågår (Gotlands Åkericentral, Visby) och beräknas pågå ytterligare ett antal år. Täkten skall utsträckas till områdena österut, parallellt med landsvägen (i rutorna 14-18), se skogsvårdsstyrelsens karta. I de äldre delarna av täkten har en rik flora utvecklats. Där man gått ned med täkten till grundvattennivån har bildats en vätskande mark, beväxt med svartvide, kustarun, ärtstarr, långstarr, bladvass, salttåg, gråvide. Vid och på hopfösta högar av avbaningsjord finns många växter som inte finns på någon annan plats i undersökningsområdet (eller endast i kulturpåverkade delar) t.ex. småsporre, baldersbrå, brännässla, lomme, penningört, jordrök, trädgårdsveronika, rast, blåklint, sminkrot, gatkamomill och åkerviol.

Antecknade kärleväxter: tall, salttåg, ryltåg, älväxing, grusslok, berggröe, färsvingel, vispstarr, ärtstarr, slankstarr, gråvide, svartvide, brännässla, trampört, ängssyra, krusskräppa, svinmålla, knutnarv, berberis, jordrök, sandsenap, lomme, penningört, gulreseda, Cotoneaster sp, sammetsdaggkåpa, revfingerört, sten-

bär, kråkvicker, käringtand, blålusern, rödklöver, puktörne, vildlin, revormstörel, åkerviol, morot, mjölön, syréen, ask, kustarun, tulkört, åkervinda, rast, sminkrot, backtimjan, bergmynta, mjukplister, småsporre, trädgårdsveronika, vanlig ögontröst, svartkämpar, vägtistel, åkertistel, rödklint, blåklint, engblomma, rölleka, baldersbrå, gatkamomill, prästkrage, gråbo, korsört, hästhov, gullris, ogräsmaskros, klofibbla, åkermynta, åkermolke, harkål.

18. Skjutbanan (ruta 11)

Antecknade kärlväxter: grusslok, rågvallmo, sandsenap, vit fetknopp, slån, revfingerört, blåhallon, hartsros, johannesört, getapel, gullusern, morot, åkervinda, blåeld, kungsljus, vanlig ögontröst, stor blåklocka, spätistel, vägtistel, jordtistel, åkertistel, prästkrage, gråbo, malört samt grådådra (Ingrid Engkvist).

19. Ödetorpet (ruta 15)

Antecknade kärlväxter: tall, en, ekorrhär, vårbrodd, timotej, älväxing, bergsslok, darrgräs, hundäxing, skogsknipprot, glasbjörk, ek, blåhallon, rönn, blodrot, stenbär, gullusern, rödklöver, puktörne, skogsnäva, tysk lönn, brakved, johannesört, morot, bockrot, klockpyrola, blåbär, ljung, gulmåra, ängskovall, svinrot, ogräsmaskros, flockfibbla.

20. Barack vid Rönnklint (ruta 5)

Antecknade kärlväxter: (gula) vinbär, mjölke, vägtistel, åker-tistel, stårds, ogräsmaskros

21. Landsvägskant längs länsväg 149 (rutorna 17,18)

Ca 0,8 km lång sträcka. Antecknade kärlväxter: ängssyra, smällglim, stor kustruta, akleja, gulreseda, blåhallon, nejlikrot, äppelros, blålusern, gullusern, mellanlusern, rödklöver, puktörne, lönn, tysk lönn, johannesört, syréen, ask, vintergröna, åkervinda, blåeld, åkervädd, väddklint, rölleka, färgkulla, prästkrage, gråbo, malört, cicoria.

Ö v r i g a d e l a r

22. Strandslutningar och grottor söder Allstäda (ruta 1,2)

Rikligt med vackert växta täta idegranar, klippoxlar vid stranden. Paddfot och våtarv fanns inne i grottor. Vackra buketter av orm-bunken träjon växte i slutningarna nedanför grottorna. I kalkbergets vägg fanns murruta och undersökningsområdets enda svart-bräken. På en platåliknande sluttning sydväst om grottberget fanns en rik förekomst nästrot, 75 ex.

Hällmarker med berg i dagen

Spridda förekomster över hela området. Exempel på denna speciella hällmarksflora kan man få från ett område i norra delen av ruta 13: blodnäva, oxbär, en, grusslok, harmynta, gul fetknopp, vit fetknopp, gulmåra, vispstarr, backtimjan, jordtistel, fårsvingel, gräslök. Andra karakteristiska arter, från andra områden är liten sandlilja och S:t Pers nycklar.

Övrig mark, huvudsakligen gles äldre tallskog

Denna relativt enhetliga marktyp dominerade undersökningsområdet. Den har endast stickprovsvis inventerats, då huvudvikten lagts vid våtmarkerna. De dominerande kärväxterna var följande:

t r ä d s k i k t e t : tall dominérar, med inslag av oxel, finnoxel och ung ek huvudsakligen

b u s k s k i k t e t : en, oxbär, slån, stenbär, hartsros och andra nyponbuskar, blåhallon och getapel är de vanligaste arterna

fältskiktet : domineras av örnbärsbräken, i övrigt god spridning av piggrör, kruståtel, bergsslok, S:t Pers nycklar, grönvit nattviol, skogsknipprot, blåsippa, smultron, brudbröd, bockrot, lingon, mjölon, vitmåra, gulmåra, backtimjan, ängskovall, liten blåklocka, jordtistel, svinrot, hag- och skogsfibblor.

Artlista

Sammanställning av påträffade kärlväxter inom fastigheten Björkume 1:4, Lummelunda i augusti 1986. Inom parentes anges inom vilka delrutor (å 500 x 500 m) som de har påträffats.

Equisetum arvense, åkerfräken (ruta 1.2.4.7.12.13.15)

E. fluviatile, sjöfräken (ruta 12.13)

E. hyemale, skavfräken (ruta 13)

E. variegatum, smalfräken (ruta 2.6.7.9-14)

Ophiglossum vulgatum, ormtunga (ruta 2.5)

Pteridium aquilinum, örnbräken (ruta 1-10.12-15.17.18)

Asplenium trichomanes, svartbräken (ruta 2)

A. ruta-muraria, murruta (ruta 2.5.8.13)

Dryopteris filix-mas, träjon (ruta 1.2)

Pinus sylvestris, tall (ruta 1-18)

P. nigra, svarttall (ruta 17.18)

Picea abies, gran (ruta 1.2.4-6.8.12.18)

Juniperus communis, en (ruta 1-3.4-7,9-18)

Taxus baccata, idegran (ruta 1.2.5.6.14-18)

Alisma lanceolatum, gotlandssvalting (ruta 9.12)

Triglochin palustris, kärrsälting (ruta 9.12)

Potamogeton alpinus, rostnate (ruta 12)

P. natans, gäddnate (ruta 9)

P. gramineus, gräsнate (ruta 6)

P. filiformis, trådnate (ruta 12)

Allium vineale, sandlök (ruta 2)

A. schoenoprasum, gräslök (ruta 6.10.12-14)

Anthericum ramosum, liten sandlilja (ruta 5.6.9.10.12-15)

Tofieldia calyculata, kärrlilja (ruta 2.5-7.10-15)

Convallaria majalis, liljekonvalje (ruta 2.3.5.10.13)

Maianthemum bifolium, ekorrhär (ruta 13)

Paris quadrifolia, ormbär (ruta 13)

- Juncus gerardi*, salttåg (ruta 16)
J. articulatus, ryltåg (ruta 1-3.5-7.9-12.14-16)
Luzula campestris, knippfryle (ruta 3.8.16.17)
L. pilosa, yårfryle (ruta 2)
- Phragmites australis*, vass (ruta 15.16)
Anthoxanthum odoratum, vårbrodd (ruta 2.3.5.13.15.17)
Phleum pratense, timotej (ruta 15)
Alopecurus arundinaceus, svartkavle (ruta 2.4)
Calamagrostis varia, piggrör (ruta 4.5.9-11.13.14)
Deschampsia flexuosa, kruståtel (ruta 3.5.7-10.14.16.17)
D. caespitosa, tuvståtel (ruta 2.12-14)
Sesleria caerulea, älväxing (ruta 1-10.12-18)
Melica nutans, bergsslok (ruta 1-8.10-18)
M. ciliata, grusslok (ruta 1.2.4.5.11.13-16)
Molinia caerulea, blåståtel (ruta 1-3.5-7.9-16)
Briza media, darrgräs (ruta 2-7. 9.10.13-18)
Dactylis glomerata, hundäxing (ruta 2.5.6.9.10.15-18)
Poa compressa, berggröe (ruta 1.10. 15.16.18)
Festuca ovina, fårsvingel (ruta 1.4.10.12.13.15.16)
F. rubra, rödsvingel (ruta 4)
Elymus farctus, strandkvickrot (ruta 4)
E. repens, kvickrot (ruta 4)
Leymus arenarius, strandråg (ruta 2)
- Sparganium erectum*, stor igelknopp (ruta 12)
S. emersum, igelknopp (ruta 12)
Typha latifolia, bredkaveldun (ruta 12)
Scirpus lacustris, säv (ruta 7.13)
Elocharis palustris, knappsäv (ruta 9)
E. uniglumis, agnsäv (ruta 5.9.12)
E. quinqueflora, tagelsäv (ruta 3)
Eriophorum angustifolium, ängsull (ruta 5-7.11.13.15)
E. latifolium, gräsull (ruta 2.5.12.13.15)
Cladium mariscus, ag (ruta 2.3.6.7.9-13)
Schoenus nigricans, knappag (ruta 2.3.6.7.9-15)
S. ferrugineus, axag (ruta 2.3.6.7.9-15)

Carex pulicaris, loppstarr (ruta 10.12.13)
 C. divulsa, långstarr (ruta 16)
 C. digitata, vispstarr (ruta 2.5.7.8.13.16.17)
 C. tomentosa, luddstarr (ruta 12-15)
 C. lasiocarpa, trådstarr (ruta 9.10.12)
 C. lepidocarpa, näbbstarr (ruta 2)
 C. oederi, ärtstarr (ruta 2.3.5-7.9.11.13.15.16)
 C. hostiana, ängsstarr (ruta 2.3.5-7.9-15)
 C. panicea, hirsstarr (ruta 1.2.5-7.9.10.12.14.15)
 C. flacca, slankstarr (ruta 1-18)
 C. nigra, hundstarr (ruta 2.6.9.10.12)

Orchis mascula, S:t Pers nycklar (ruta 3.5.6.9.13-15.18)
 Dactylorhiza incarnata, ängsnycklar (ruta 6.7.9.10.12.13.15)
 D. incarnata v. ochroleuca, vaxnycklar (ruta 11.12)
 Gymnadenia conopsea, brudsporre (ruta 1.2.5-7.10-15)
 G. odoratissima, luktsporre (ruta 2.6.7.10-15)
 Platanthera bifolia, nattviol (ruta 5.14.17)
 P. chlorantha, grönvit nattviol (ruta 3.5.6.8.10.17)
 Ophrys insectifera, flugblomster (ruta 10)
 Epipactis helleborine, skogsknipprot (ruta 1.2.5.12-18)
 E. atrorubens, purpurknipprot (ruta 4)
 E. palustris, kärrknipprot (ruta 2.5.6.10.12-15)
 Listera ovata, tvåblad (ruta 6)
 Neottia nidus-avis, nästrot (ruta 2.4.5.10)

Salix caprea, sälg (ruta 16)
 S. cinerea, gråvide (ruta 15.16)
 S. repens, krypvide (ruta 13.14)
 S. myrsinifolia, svartvide (ruta 16)
 Corylus avellana, hassel (ruta 15.18)
 Betula pendula, vårtebjörk (ruta 1.2.14.15.17.18)
 B. pubescens, glasbjörk (ruta 15)
 Quercus robur, ek (ruta 2.3.4.8.9.11-18)

Urtica dioica, brännässla (ruta 16)
 Polygonum persicaria, åkerpilört (ruta 16)
 P. aviculare, trampört (ruta 16)
 Rumex acetosa, ängssyra (ruta 16.18)

Rumex crispus, krusskräppa (ruta 1.2.4.16)

Chenopodium album, svinmålla (ruta 2.16)

Atriplex prostrata, spjutmålla (ruta 1.2.4.)

Silene vulgaris ssp vulgaris, smällglim (ruta 9.10.15-18)

S. vulgaris ssp maritima, strandglim (ruta (ruta 14)

Stellaria media, våtarv (ruta 2)

Sagina nodosa, knutnarv (ruta 16)

Sperularia marina, saltnarv (ruta 2.4)

Ranunculus flammula, ältranunkel (ruta 2.3.5.9.10.15)

R. repens, revsmörblomma (ruta 5)

R. acris, smörblomma (ruta 1)

Hepatica nobilis, blåsippa (ruta 2-10.12.14.15.17.18)

Anemone nemorosa, vitsippa (ruta 4.5.12.13)

Thalictrum minus ssp majus, stor kustruta (ruta 6.18)

Aquilegia vulgaris, akleja (ruta 17.18)

Berberis vulgaris, berberis (ruta 1.16.17)

Papaver dubium, rågvallmo (ruta 11.16)

Fumana officinalis, jordrök (ruta 16)

Diplotaxis tenuifolia, sandsenap (ruta 11.16)

Cakile maritima, marviol (ruta 1.2.4)

Erysimum cheiranthoides, åkerkårel (ruta 16)

Arabis hirsuta v. glaberrima, kalktrav (ruta 1.5.10.16-18)

Capsella bursa-pastoris, lomme (ruta 16)

Thlapsi arvense, penningört (ruta 16)

Reseda lutea, gulreseda (ruta 1.6.9.14.16-18)

Drosera anglica, storsileshår (ruta 7.10-12.15)

Sedum acre, gul fetknopp (ruta 4.13.15)

S. album, vit fetknopp (ruta 2)

Parnassia palustris, slätterblomma (ruta 6.7.10-15)

Sorbus rupicola, klippoxel (ruta 1)

S. intermedia, oxel (ruta 1.3-5.7-15.17.18)

S. hybrida, finnoxel (ruta 1.2.4-6.8-10.14.17)

S. aucuparia, rönn (ruta 1-18)

- Crataegus sp, hagtorn (ruta 2.4.5.8.12.16-18)
 Cotoneaster integrifolius, oxbär (ruta 1-18)
 C. sp (odlad form) (ruta 16)
 Prunus spinosa, slån (ruta 1-7.9-18)
 Agrimonia eupatoria, småborre (ruta 1.2.16.17)
 Alchemilla glaucescens, sammetsdaggkåpa (ruta 1.16.18)
 Potentilla argentea, femfingerört (ruta 5.17)
 P. erecta, blodrot (ruta 1-3.5-7.9-16)
 P. reptans, revfingerört (ruta 1-3.5.9-11.16)
 P. anserina, gåsört (ruta 1.2.5.6)
 Fragaria sp, smultron/backsmultron (ruta 1.3-6.8.9.12.15.17.18)
 Geum rivale, humleblomster (ruta 12)
 G. urbanum, nejlikrot (ruta 1.2)
 Rubus saxatilis, stenbär (ruta 1.3.6.7.10.12.14-17)
 R. caesius, blåhallon (ruta 1-3.5.9-11.14.15.17.18)
 Rosa canina, stenros (ruta 16)
 R. dumalis, nyponros (ruta 18)
 R. rubiginosa, äppelros (ruta 18)
 R. villosa, hartsros (ruta 2.3.5.7.8.10-14.16.17)
 Rosa sp, obest. nypon (ruta 1.2.4-6.8.9.11.14-18)
 Filipendula ulmaria, älgräs (ruta 2.12.15)
 F. vulgaris, brudbröd (ruta 1.3-18)

 Vicia hirsuta, duvvicker (ruta 17)
 V. cracca, kråkvicker (ruta 7.16)
 Lotus corniculatus, käringtand (ruta 2.5.8-10.12.16)
 Tetragonolobus maritimus, klöverärt (ruta 2)
 Anthyllus vulneraria, getväppling (ruta 13-15.17)
 Medicago sativa, blålusern (ruta 16-18)
 M. falcata, gullusern (ruta 5.10.11.14-16.18)
 M. falcata x sativa, mellanlusern (ruta 17)
 Trifolium repens, vitklöver (ruta 10)
 T. pratensis, rödklöver (ruta 2.8.10.15-18)
 Ononis repens, puktörne (ruta 15-17)

 Geranium sanguineum, blodnäva (ruta 10.12-14)
 G. sylvaticum, skogsnäva (ruta 15.17.18)
 G. robertianum, stinknäva (ruta 1.2)

Linum catharticum, yildlin (ruta 2.5.6.9-12.14-16)
Euphorbia helioscopia, revormstörel (ruta 16)
Acer platanoides, lönn (ruta 16-18)
A. pseudoplatanus, tysk lönn (ruta 15.17)
Rhamnus catharticus, getapel (ruta 1-3.6.9-11.13.14.16)
Frangula alnus, brakved (ruta 2.3.5-7.9-15.17.18)

Hypericum perfoliatum, johannesört (ruta 1.6.9-12.15-18)
Viola persicifolia, strandviol (ruta 2.5.9)
V. arvensis, åkerviol (ruta 16)
Viola sp, obest. viol (ruta 4-6.10.15.17.18)

Helianthemum nummularium, solvända (ruta 1.2.5.14.16)
Lythrum salicaria, fackelblomster (ruta 2.3.10.15)
Epilobium angustifolium, mjölke (ruta 5.12)
E. parviflorum, luddunört (ruta 12.13)
E. palustre, kärrdunört (ruta 1.15)
Hedera helix, murgröna (ruta 2)

Daucus carota, morot (ruta 2.3.9-11.14-18)
Angelica sylvestris, strätta (ruta 2)
Peucedanum palustre, kärrsilja (ruta 9.12)
Pimpinella saxifraga, bockrot (ruta 1.3-7.10.12.15-18)
Sanicula europaea, sårläka (ruta 5)
Hydrocotyle vulgare, spikblad (ruta 9.12)

Pyrola media, klockpyrola (ruta 15)
Orthilia secunda, björkpyrola (ruta 2-8.10)
Vaccinium myrtillus, blåbär (ruta 10.13-15.17.18)
V. vitis-idaea, lingon (ruta 2-5.9.10.12-17)
Arctostaphylos uva-ursi, mjölon (ruta 1-3.5-7.9-18)
Calluna vulgaris, ljung (ruta 2.3.8-17)

Primula veris, gullviva (ruta 1.5.6.17)
P. farinosa, majviva (ruta 2.3.5-7.10-15)
Lysimachia vulgaris, videört (ruta 12)
Syringia vulgaris, syrén (ruta 16-18)
Fraxinus excelsior, ask (ruta 16.18)
Gentianella uliginosa, sumpentiana (ruta 2)

Centaurium littorale, kustarun (ruta 2.6.7.10-16)
Menyanthes trifoliata, vattenklöver (ruta 7.12.13)
Vinca minor, vintergröna (ruta 18)
Vincetoxicum hirundinaria, tulkört (ruta 1.2.13.16)

Galium boreale, vitmåra (ruta 1-10.12.14-18)
G. verum, gulmåra (ruta 1-9.11-13.15.17.18)
G. uliginosum, sumpmåra (ruta 5)
G. palustre, vattenmåra (ruta 5.9)
G. triandrum, färgmåra (ruta 5.6.10)
G. aparine, snärjmåra (ruta 16)
Convolvulus arvensis, åkervinda (ruta 11.17)

Asperugo procumbens, paddfot (ruta 2)
Cynoglossum officinale, hundtunga (ruta 2)
Anchusa arvensis, rast (ruta 16)
Lithospermum arvense, sminkrot (ruta 16)
Echium vulgare, blåeld (ruta 1.2.5.6.9.11.14.17)

Mentha aquatica, vattenmynta (ruta 2.5.9.12.15)
M. arvensis, åkermynta (ruta 5.8.9.15)
Lycopus europaeus, strandklo (ruta 12)
Thymus serpyllum, backtimjan (ruta 1-7.9.10.12-14.16-18)
Satureja acinos, harmynta (ruta 13)
S. vulgaris, bergmynta (ruta 2.4.5.16.17)
Teucrium scordium, lökgamander (ruta 9)
Prunella vulgaris, brunört (ruta 1.2.5.6.10)
Scutellaria galericulata, frossört (ruta 3)
Lamiun amplexicaule, mjukplister (ruta 16)
L. purpureum, rödplister (ruta 16)

Verbascum thapsus, kungsljus (ruta 5.11)
Chaenorrhinum minus, småsporre (ruta 16)
Veronica agrestis, åkerveronika (ruta 15)
V. persica, trädgårdsveronika (ruta 16)
V. spicata, axveronika (ruta 1.5.15)
Euphrasia salisburgensis, brunögöntröst (ruta 2.6.7.10.12-15)
E. stricta, vanlig ögontröst (ruta 3.5.6.9-12.16)
Melampyrum patense, ängskovall (ruta 1-8.10-18)

- Pinguicula vulgaris*, tätört (ruta 5.12)
P. alpina, fjälltätört (ruta 10.12)
P. sp. obest. tätört (ruta 2.3.6.7.10-15)
Utricularia intermedia, dybläddra (ruta 11)
U. minor, dvärgbläddra (ruta 6.7.10.11)
Plantago major, grobblad (ruta 1.5.9.10.14.17)
P. lanceolata, svartkämpar (ruta 1.6.9.10.12-16.18)
Viburnum opulus, olvon (ruta 2-6.10.12.15-17)
Valeriana officinalis, vänderot (ruta 15)
Succisa pratensis, ängsvädd (ruta 2.3.5.7.9-15)
Knautia arvensis, åkervädd (ruta 16-18)

Campanula persicifolia, stor blåklocka (ruta 3.5.6.10.11.13.15.18)
C. rotundifolia, liten blåklocka (ruta 1-18)

Carlina vulgaris, spätistel (ruta 1.2.4.5.11.12.16.17)
Cirsium vulgare, vägtistel (ruta 1.4.5.11.12.16)
C. palustre, kärrtistel (ruta 2.5.7.9.12.13.15)
C. acaule, jordtistel (ruta 1.2.4-6.10.11.13-18)
C. arvensis, åkertistel (ruta 1.2.5.11.12.15)
Centaurea scabiosa, väddklint (ruta 10.16-18)
C. jacea, rödklint (ruta 1-3.5.6.9-17)
C. cyanus, blåklint (ruta 16)
Calendula officinalis, ringblomma (ruta 16)
Achillea millefolium, rölleka (ruta 1.2.5.6.8.14.16.17)
Anthemis tinctoria, färgkulla (ruta 17.18)
Matricaria maritima, baldersbrå (ruta 16)
Chamomilla suareolus, gatkamomill (ruta 16)
Leucanthemum vulgare, prästkrage (ruta 1.5.9.11.14-18)
Artemisia vulgaris, gråbo (ruta 11.16.18)
A. campestris, fältmalört (ruta 2.18)
A. absinthium, malört (ruta 3.11.17.18)
Senecio vulgaris, korsört (ruta 16)
S. jacobaea, stårds (ruta 5)
Tussilago farfara, hästhov (ruta 1.2.4.5.9-12.16.18)
Antennaria dioica, kattfot (ruta 1.5.14.15)
Inula salicina, krissla (ruta 1-3.5-10.12-15)
Solidago virgaures, gullris (ruta 5.14-16)

- Erigeron acer, gråbinka (ruta 8.17)
Bellis perennis, tusensköna (ruta 2)
Tragopogon pratensis, ängshaverrot (ruta 16)
Scorzonera humilis, svinrot (ruta 3.5-15.17.18)
Taraxacum gr Vulgaria, ogräsmaskrosor (ruta 1.2.4.5.8.10.12.15.16)
Leontodon autumnalis, höstfibbla (ruta 4)
Hypochoeris maculata, slätterfibbla (ruta 16)
Hieracium gr Silvaticiformia, skogsfibblor (ruta 3.5.10)
H. gr Vulgatiformia, hagfibblor (ruta 2-4.8.14.17)
H. umbellatum, flockfibbla (ruta 9.15.17)
Crepis tectorum, klofibbla (ruta 15.16)
Picris hieracioides, bitterfibbla (ruta 4)
Sonchus arvensis, åkermolke (ruta 16)
S. asper, svinmolke (ruta 16)
Lactuca muralis, skogssallat (ruta 1.2.4.5.8)
Lapsana communis, harkål (ruta 16)
Cichorium intybus, cikoria (ruta 2.3.16-18)

Växtobservationer inom undersökningsområdet, rapporterade av
Bo Göran Johansson, Vall och Ingrid Engqvist, Stenkyrka

- 1) Bo Göran Johansson har meddelat i brev 28/11 1986:

I Korsvägsväten (ruta 10) har följande iakttagelser gjorts:

ormtunga, vaxnycklar (ungef. koord. 7J 2b 12 38/81)

luktsporre, sumpnycklar, hybrid sumpnycklar x ängsnycklar samt
avvikande sumpnycklar med rosa läpp utan teckningar (och lite vit
mot svalget). Ganska blött. Även mycket axag. (ung. koord.
7J 2b 12 25/73).

- 2) Ingrid Engqvist har meddelat i brev 1/12 1986:

ruta 2: skuggnäva (ungef. koord. 7J 2b 22 32/20)

" 5: tulkört

" 6: gullris

" 7: fjälltätört (i skjutbanemyren)

" 9: gullris, gatkamomill (på vägen i SO)

" 10: gullris

" 11: grådådra (skjutbanan), färgmåra

" 13: trubbtåg (koord. 7J 2b 02 75/68), vildlin, gullris, färgmåra

" 14: flugblomster, purpurknipprot, färgmåra, gatkamomill

Kommentarer till artlistanKärlkryptogamer

De vanligaste fräkenarterna var smalfräken (påträffad i 10 av områdets 18 delrutor) och åkerfräken (7 rutor). Sjöfräken sågs på två ställen och den tämligen sällsynta skavfräken på ett ställe, i skogsmark i ruta 13.

Ormtunga förekom på blekebottnar i tre torra vätar, i Allstäderväten (ruta 2), som var den rikaste lokalen samt i Korsvägsväten (ruta 10) och en mindre vät i ruta 5 söder om Ullväten.

Örnbräken var en av undersökningsområdets karaktärväxter. Den förekom över hela området och antecknades i 16 av de 18 delrutorna och förekom också i stor mängd. Övriga ormbunkar var sällsynta. Murruta påträffades på kalkstensblock i fyra småförekomster och svartbräken (som har ungefär samma biotopkrav, men är något kräsnare) på ett ställe i några få exemplar. Träjon växte i vackra buketter i den skuggiga rasbranten nedanför grottorna vid Allstäder och med enstaka exemplar ända ner på en strandterrass av grus.

Barrträd

Tall förekom över hela området i alla 18 rutorna och var den helt dominerande kärväxten i undersökningsområdet. Tallarnas ålder har i skogsbruksplanen upptagits till 55 %: 140 år och äldre, 26 %: 120-139 år, 5 %: 90-109 år, inga 60-89 år 11 %: 20-59 år, inga 10-19 år och 3 %: 1-9 år.

Det andra stora barrträdet, granen, förekom huvudsakligen i strandsluttningarna söder om Allstäder, gynnade av den rikare tillgången på vatten här, vilket också gäller idegranen, som här har sin rikaste och vackraste förekomst. I skogsbruksplanen hänförs granarna till åldersgruppen 120-139 år. Arealen tall tas upp till 139,5 ha och gran till 4,3 ha. Idegranens areal är så låg att den inte kommer med i tabellerna. Idegranar förekom också på isälvsavlagringarna parallellt med landsvägen. Här förekom många ungträd och telningar. I ruta 17 antecknades exempelvis 14 ex under 0,5 m höjd. Pettersson (1958, pl I) har två förekomster idegran som faller inom området. Jag fann idegran i 9 delrutor, uppenbart expan-

derande i vissa områden. I ruta 17 och 18 fanns svarttallar, tro-
ligen planterade.

Natearter m.fl.

I det blöta partiet i ruta 12 mellan Burgeväten och Skomakre källmyr (med tillrinning av vatten från två håll) påträffades den på Gotland sällsynta rostnaten och den i landet sällsynta gotlands-svaltingen samt undersökningsområdets enda förekomster av trådnate, gäddnate, kärrsälting, stor igelknopp, vanlig igelknopp, bredkavel-dun m.fl. arter som kräver kontinuerlig vattentillgång. Bestämningen av rostnate bekräftades av Thomas Karlsson, Lund.

Liljeväxter

Den i landet sällsynta liten sandlilja förekom i 8 rutor och kärr-liljan (som i Norden bara finns på Gotland) antecknades i 10 rutor. Däremot fanns det inte sådan skogsmark som passade ormbär och ekorr-bär annat än på vardera en plats.

Tåg, fryle

Ryltåg var en vanlig växt på fuktig mark, särskilt i blekevätar, där den dominerade vissa avsnitt. Ryltåg antecknades i 13 rutor. Salttåg hittades på en lokal, fuktsvackan i grustagets äldre del. Frylear-terna är vårblomande och troligen underrepresenterade i min inven-tering. En förekomst av det i landet sällsynta trubbtåget har på-träffats (ruta 13) av Ingrid Engqvist.

Gräs

Huvudvikten i föreliggande inventering har lagts på våtmarkernas flora och gräsen där undersöktes med större noggrannheten än gräsen i övriga delar av området, varför de mer våtmarkskrävande arterna troligen har blivit överrepresenterade i inventeringen. De mest an-tecknade gräsen blev älväxing (17 rutor), bergsslok (17), blåtåtel (14), darrgräs (14), kruståtel (9), grusslok (9), hundäxing (9). På stranden fanns de enda växtplatserna för svartkavle, strandkvick-rot, kvickrot och strandräg.

Svartkavle och strandråg är nyinvandrade på områdets kuststräcka sedan 1930-talet, då arterna som närmast fanns 7 resp. 6 km från området (Englund 1942). Hos Pettersson (1958, s 144) ser man att strandrågen efter ca 20 år från Englunds undersökning har spridit sig närmare, nu 2 km från undersökningsområdet.

Piggrör, som i Norden endast finns på Gotland, antecknades i 7 rutor. Pettersson (1958, pl IV) markerar på kartan 4 lokaler inom undersökningsområdet.

Starr

Slankstarr antecknades inom alla 18 rutorna. Den fanns i både torrare och blötare biotoper. Vanlig på torr mark var också vispstarr (7 rutor) och i fuktigare mark ärtstarr (10 rutor), ängsstarr (12) och hirsstarr (10). Den i övriga delar av landet sällsynta luddstarren påträffades i 4 rutor. I Allstäder branta källmyr fanns näbbstarr.

Andra h^älvgräs än starr

Axag och knappag förekom båda i vardera 11 rutor. Pettersson (1958, pl XIV, XV) anför dem från 2 resp. 1 lokal inom området. Det är knapast troligt att en verklig ökning skett, utan skillnaden är nog ett resultat av noggrann inventering. Ag fanns i 9 rutor, men var arealmässigt utbredd över större arealen än de båda föregående arterna. I Sverige har agen sin huvudsakliga utbredning på Gotland (och benämns i flera floror gotlandsag). Också axagen har sin huvudutbredning i landet på Gotland. Det är en indikatorväxt för rörligt grundvatten och rikkärr. Knappagen är sällsynt i landet och förekommer utanför Gotland endast på några spridda ställen på Öland och i Skåne. De största förekomsterna i undersökningsområdet var i Korsvägväten i ruta 10, där två förekomster fanns söder om en tallholme. De var av 12 resp. 20 m längd.

Orkidéer

Förteckningen av områdets orkidéer är påtagligt ofullständig på grund av den sena inventeringen (augusti). Källmyrsarten sumpnycklar, som tidigare anförts från området (Pettersson 1958, Sturevik & Högström 1984) missades således helt av mig, liksom också blodnycklar. Den i hela området troligen talrikaste arten, S:t Pers nycklar, noterades nu endast fragmenteriskt i nedvissnade exemplar i 8 rutor. Den börjar blomma i mitten av maj. Den sent blommande skogskniproten an-

tecknades i 10 rutor. Av våtmarksarterna sågs den fridlysta luktsporren (som var i slutet av sin blomningstid, men identifierbar, något som också gäller följande arter) i 9 rutor. Pettersson (1958, pl VII) anför luktsporren från endast en lokal i området, uppenbarligen förbisedd. En verklig ökning är mindre trolig.

Brudsporren antecknades i 11 rutor, kärrknipprrot i 8 och ängsnycklar i 9. En större förekomst av nästrot påträffades på en slänt sydväst om grottorna vid Allstäder, ca 75 ex. Sammanlagt 13 olika orkidéer sågs i augusti 1986. Det var också vaxnycklar (2 rutor), nattviol (3), grönvit nattviol (6), flugblomster (1), purpurknipprrot (1) och tvåblad (1). Tidigare har den sällsynta myggnyckeln (gulyxnen) påträffats vid Skjutbanemyren (lokal 14 hos Sturevik & Högström 1984).

Bo Göran Johansson har rapporterat att han iakttagit en intressant avvikande form av sumpnycklar i Korsvägsväten, där han också fann hybridisering mellan sump- och ängsnycklar.

Vide, björk, ek

Videarterna var sparsamt förekommande. De fanns huvudsakligen i grusavlagringarna längs landsvägen. En förekomst fanns i sipperbranterna vid kusten. Också de båda björkarterna visade samma utbredningsbild och sparsamma förekomst. Eken var spridd i hela området, antecknades i 13 rutor. Samtliga ekar utgjordes av telningar eller ungträd.

Nässlor, slidknäväxter, mållor

Brännässla, trampört, ängssyra fanns bara vid grustaget och angränsande mark. Åkerpilört, krusskräppa, svinnmålla fanns dels vid grustaget och dels på havsstranden. Spjutmålla sågs bara på stranden.

Nejlikväxter

Denna familj förekom sparsamt i området. Smällglim sågs i 6 rutor, strandglim i 1 (torrmark), våtarv 1 (i grotta), knutnarv 1 (grustaget) och saltnarv 2 (havsstranden).

Ranunkelarter

På torrmark hade blåsippans talrik förekomst (14 rutor), i våtmark var ältranunkel en av karaktärsarterna för vissa vätar (5 rutor).

Den speciella kustrutan för endast Gotland, *Thalictrum minus* ssp *majus*, antecknades på två ställen.

Berberis, vallmoväxter, korsblommiga

Berberis fanns vid Allstäder och vid grustaget. Rågvallmo och sandsenap fanns vid skjutbanan och grustaget. Jordrök, åkerkårel, lomme, penningört förekom bara vid grustaget. Marviol fanns i spridda förekomster på havsstranden grus, dit den inkommit under de senaste 50 åren. Då England (1942) inventerade Gotlands stränder fanns den som närmast 2 km från inventeringssområdet. Kalktrav av den helt kala typen, var. *glaberrima*, antecknades i 6 rutor. Den sällsynta grådådran påträffades vid skjutbanan av Ingrid Engqvist.

Rosaceae

Denna familj var rikt representerad i området, med sammanlagt 26 arter. De vanligaste var oxel (15 rutor), finnoxel (10), rönn (18), hagtorn sp (8), oxbär (18), slån (17), smultron sp (11), stenbär (10), blåhallon (11), hartsros (13) och brudbröd (17). Dessa arter fanns på torrare marker. Blodrot (14) var den vanligaste på fuktigare stället, där den var en av karaktärsarterna för vätar liksom revfingerört (8) och gåsört (4). Av de ovanligare arterna fanns klippoxel vid kusten vid Allstäder och äppelros i diket vid landsvägen i ruta 18. Pettersson (1958, pl II) anför samma lokal för klippoxeln, som inte visar någon spridningstendens.

Ärtväxter

Ingen art från denna familj förekom särskilt talrikt. Käringtand (6 rutor), gullusern (7) och rödklöver (7) var de vanligaste. Klöverärt antecknades bara från ett ställe.

Nävor

Stinknäva fanns på två platser vid stranden, skogsnävan (= midsommarblomster) växte i grusavlagringarna i rutorna 15, 17, 18 och blodnävan fanns spridd på torra ställen i skogen (4 rutor). Den ovanliga skuggnävan har rapporterats av Ingrid Engqvist från en lokal.

Linväxter, törelväxter, lönnar

Vildlin förekom i lätt fuktig gräsmark (10 rutor). Revormstörel

fanns bara i grustaget. Lönn och tysk lönn växte vid ödetorpet och närbolägna landsvägen. Den tyska lönnen var den enda odlingsrest, som kunde spåras vid det öde och förfallna huset.

Rhamnaceae

Både getapel (10 rutor) och brakved (14) förekom över hela området. Brakveden föredrog fuktigare lokaler och var en av karaktärsarterna för vätarna.

Violer

Den tämligen sällsynta strandviolen växte rikligt i fem uttorkade vätar, på två av lokalerna tillsammans med ormtunga. Åkerviol fanns inkommen i grustaget. Obestämda violer, troligen huvudsakligen skogsviol (*Viola riviniana*) fanns i skogsmark över hela området (antecknade i 7 rutor), men troligen underrepresenterat i denna inventering, då de blommar på våren och försommaren.

Murgröna

Sydost om Allstäder växte murgröna (på tall, gran och sten). Förekomsten är ny jämförd med utbredningskarta hos Pettersson (1958, pl III).

Flockblomstriga

TVå arter förekom över hela området, morot (10 rutor) och bockrot (12). I övrigt fåtaligt från denna familj: strätta (1), kärrsilja (2), sårläka (1) och spikblad (2).

Pyrolaceae, Ericaceae

De vanligaste arterna var lingon (12 rutor), mjölon (16), ljung (12), björkpyrola (8) och blåbär (6).

Primulaceae

Majviva (11 rutor) var en av karaktärsarterna för källmyrarna och fanns också på något annat ställe. Den har en rik förekomst i området. Videörten sågs bara i ett område, i blötmarken mellan Burgevägen och Skomakre källmyr (ruta 12). Den vårblommande gullvivan antecknades sparsamt (i 3 rutor), men har troligen en större förekomst.

Gentianaceae

TVå arter av denna familj påträffades i våta marker, kustarun i 11 rutor (en av källmyrarnas vanligaste arter) och sumpgentiana i 1 ruta. Den senare arten blommar på hösten och hade just börjat blomma då den påträffades under sista inventeringsdagen 26/8. Den har troligen en större förekomst inom området.

Måror

Vitmåran (16 rutor) och gulmåran (15) förekom över hela området. Sumpmåra (1), vattenmåra (2) och snärjmåra (1) var fåtaliga. Färgmåra (3) finns på torra växtplatser och är kalkgynnad. Den har troligen en större förekomst. Den blommar tidigare och förbises lätt senare på året och vid en översiktlig inventering över stora ytor. Den har sin huvudutbredning i Norden på Gotland. Ingrid Engqvist har rapporterat den från ytterligare 3 rutor i området.

Strävbladiga

Blåelden fanns här och var över hela området (8 rutor). I övrigt sågs fyra arter med vardera en förekomst: paddfot (i grottorna), hundtunga (intill grottorna), rast och sminkrot (i grustaget).

Kransblommiga

I blötmärk växte vattenmynta (5 rutor), åkermynta (4), strandklo (1), frossört (1), lökgamander (1). På torrare mark fanns backtimjan (14), harmynta (1), bergsmynta (5), brunört (5). I grustaget växte mjukplister och rödplister.

Lejongapsväxter

Brunögontörsten, som tillsammans med den miljö den förekommer i och med dess följeväxter som axag, kärrlilja, majviva, luktsporre, får räknas som undersökningsområdets värdefullaste och intressantaste naturföreteelse. Arten påträffades i 8 källmyrar, av vilka de flesta var i naturligt tillstånd. Skomakremyren var dock delvis förstörd genom grävningen av en damm ("viltvatten") i dess sankaste del. Ett mindre dike gick intill källmyren vid ödehuset och hade en uttorkande effekt (uppkomst av bladvass i källmyren).

Fem av förekomsterna av brunögongentröst var nya jämfört med Pettersson (1958, pl XI), vilken redovisar tre lokaler i området. Det högre antalet lokaler 1986 är uppenbarligen ett resultat av inventeringens noggrannhet och inte någon ökning av artens utbredning. Det är inte uteslutet att det finns ytterligare någon förekomst i området, som har förbigåtts. Brunögongentrösten är nämligen oansenlig och kan lätt missas när den inte blommar. En inventering av arten kompliceras dessutom också av att blomningstiden är olika på skilda lokaler. Det finns "tidiga" och "sena" lokaler. Som jämförelse kan tas den troligen största lokalen för arten på Gotland, Grodvät vid Tingstädeträsk (Högström 1985) som jag nu besökte också 1986. Vid det första besöket 12/8 fick jag leta länge för att hitta några blommande ögontröstar. Vid det andra besöket 4/9 blommade arten i många tusen exemplar i fräsch blomning.

Jämfört med de flesta lokalerna i Lummelunda-området var Grodvät en sen lokal. Bara en sen lokal påträffades i undersökningsområdet, nämligen Allstädar källmyr, där fräsch blomning fanns 26/8, men inga blommande sågs 6/8. Alla de andra blommade tidigt, och en av dem (källmyr nr 6) var under nervissning 26/8.

På torr mark fanns ängskovall över hela området (17 rutor). Vanlig ögontröst påträffades också på något torrare marker (8 rutor), liksom axveronika (3). I kulturpåverkade marker fanns kungsljus (utsiktsplatsen på Rönnklint och skjutbanan), småsporre och trädgårdsveronika (grustaget) och åkerveronika (vid landsvägen).

Tätört och bläddror

De två tätörtsarter som finns på Gotland, vanlig (blå) tätört och (gul) fjälletätört, förekom båda i området, men hade så gott som helt slutat att blomma. De utblommade var svåra att bestämma med full säkerhet, varför de flesta av dessa redovisas som tätört sp. I 11 rutor antecknades en och/eller två arter. Två arter mindre allmänna bläddror påträffades i källmyrarna, dybläddra i Skjutbänumyren (ruta 11) och dvärgbläddra också i denna men på fler ställen och dessutom i en myr norr om denna (i rutorna 6,7,10,11).

Olvon, väddväxter, blåklockor

Olvon tillhör de allmänt spridda växterna i området, antecknades i 10 rutor från kusten till landsvägen. Av väddväxter fanns ängsvädd över hela området i fuktig mark (11 rutor). Åkervädd noterades i 3 rutor. Liten blåklocka fanns i alla 18 rutorna, i allmänhet på torrare mark. Stor blåklocka var sparsammare, sågs i 8 rutor.

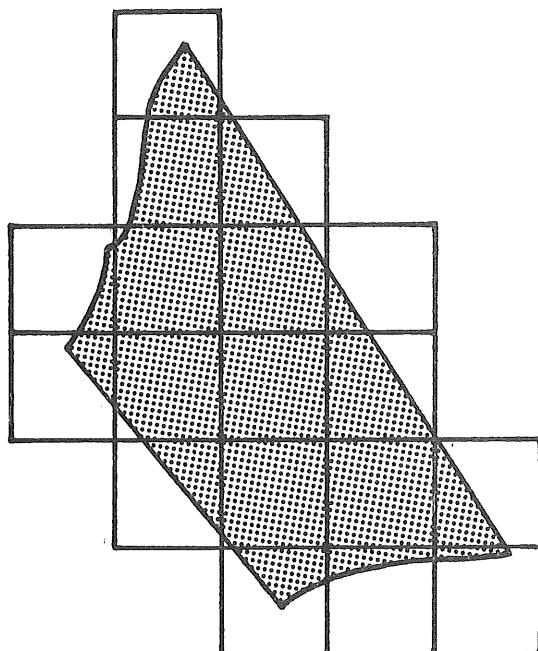
Korgblommiga

40 arter korgblommiga antecknades. Troligen går det att utöka antalet genom noggrannare inventering av t.ex. fibblorna. I fuktig mark fanns flera arter väl spridda i området: krissla (13 rutor), rödklint (14), hästhov (10) och kärrtistel (7). I torrare mark fanns spätistel (8), jordtistel (13) och rölleka (8). En mellanställning intar svinroten (14) som har en dragning till fuktig mark, utan att vandra ut i den.

Flera arter förekom i området uteslutande på kulturmark, som t.ex. blåklint, ringblomma, färgkulla, baldersbrå, korsört, åkermolke, svinmolke (alla i grustaget), gråbo (också vid skjutbanan och landsvägen), stårds (vid baracken vid Rönnklint), tusensköna (på stigen vid grottorna), under det att några arter fått en vidare spridning: gatkamomill (3 rutor), cikoria (vid kusten, grustaget, landsvägen, sammanlagt 5 rutor) och prästkrage (9 rutor, ofta utefter småvägar). Av fibblor noterades skogsfibblor i 3 rutor och hagfibblor i 6. Av de senare förekom också individ med fläckiga blad.

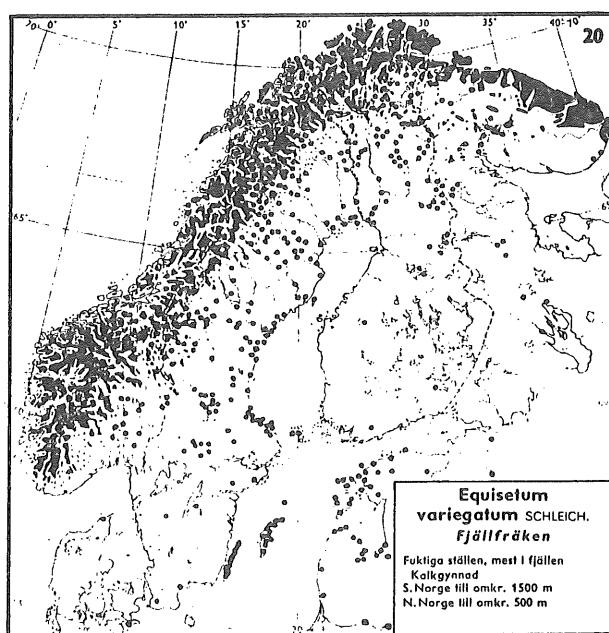
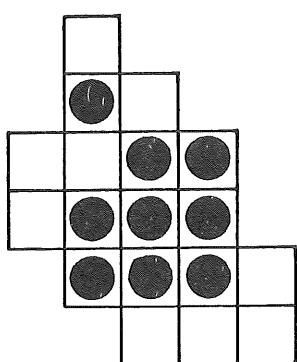
Utbredningskartor

De olika växternas utbredning inom det inventerade området anges som förekomst (●) inom områdets 18 rutor. Rutindelningen framgår av karta på s 9 och nedanstående skiss.

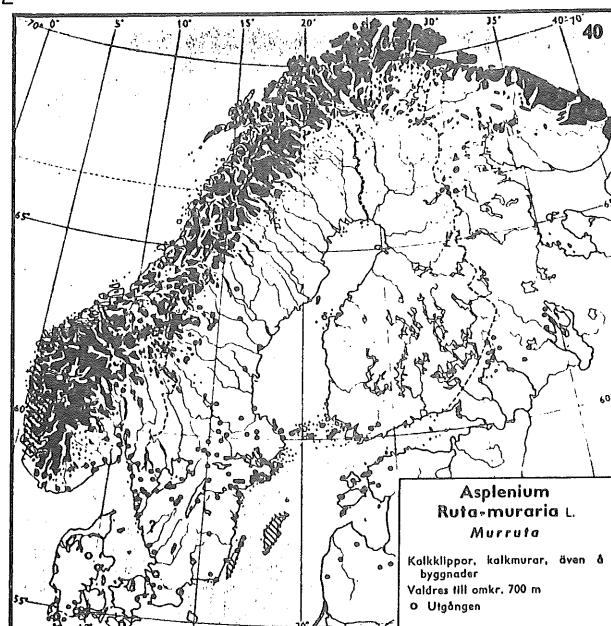
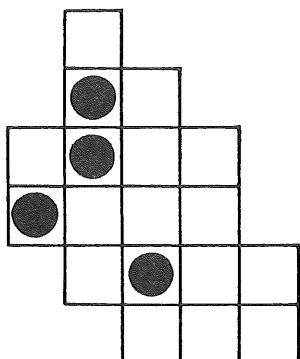

SMALFRÄKEN

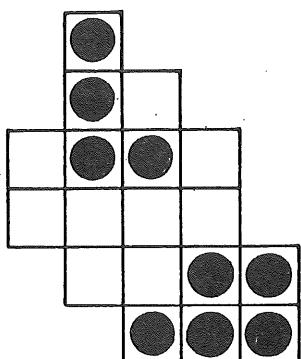
Förekomst inom det inventerade området (nedan) och utbredning i Norden (till höger; enligt Hultén 1971)

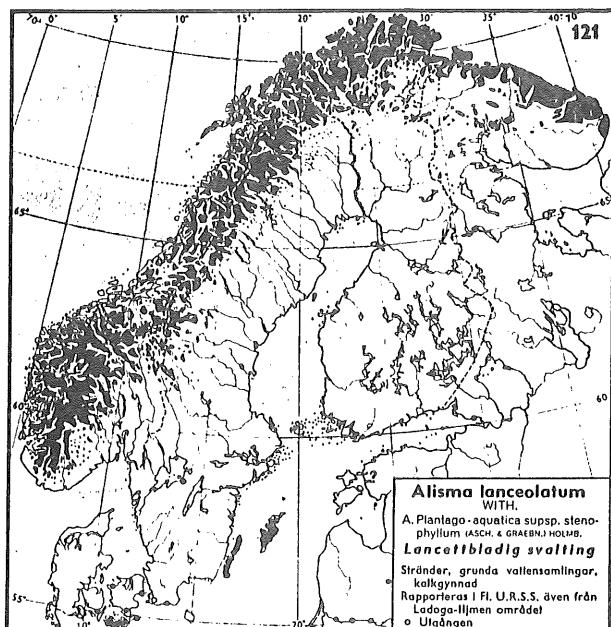
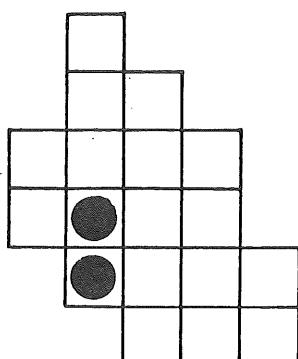
MURRUTA

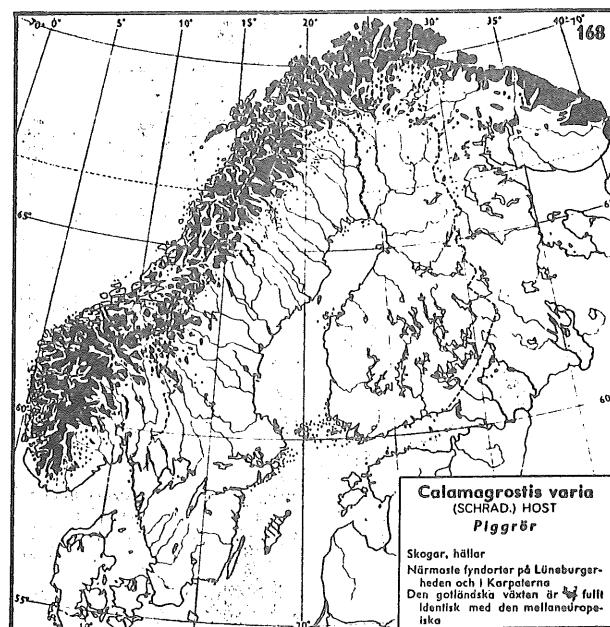
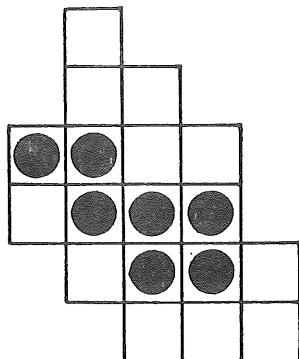
IDEGRAN

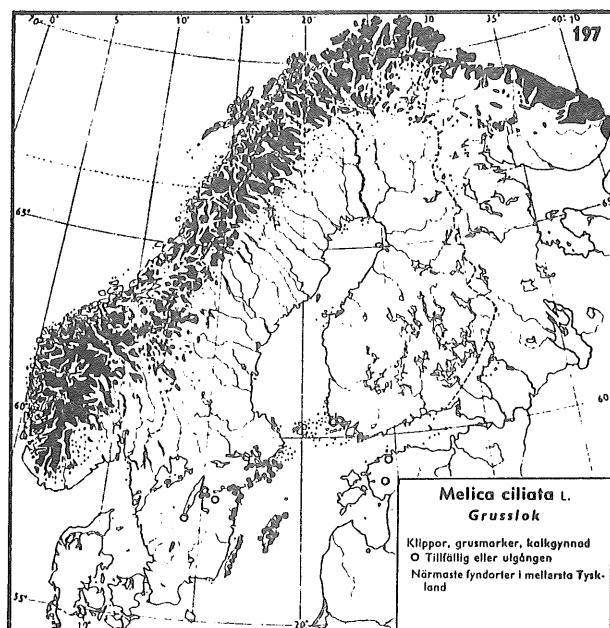
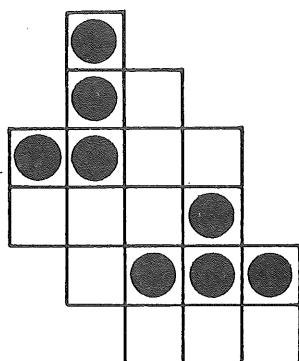
GOTLANDSSVALTING

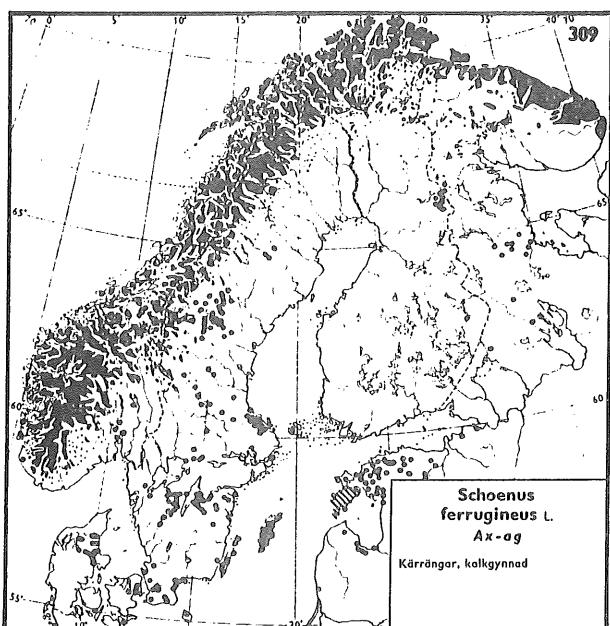
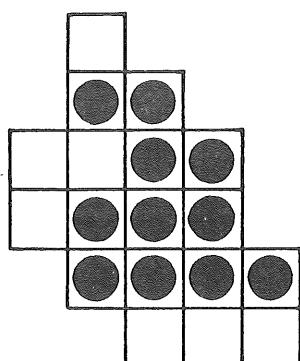
PIGGRÖR

GRUSSLOK

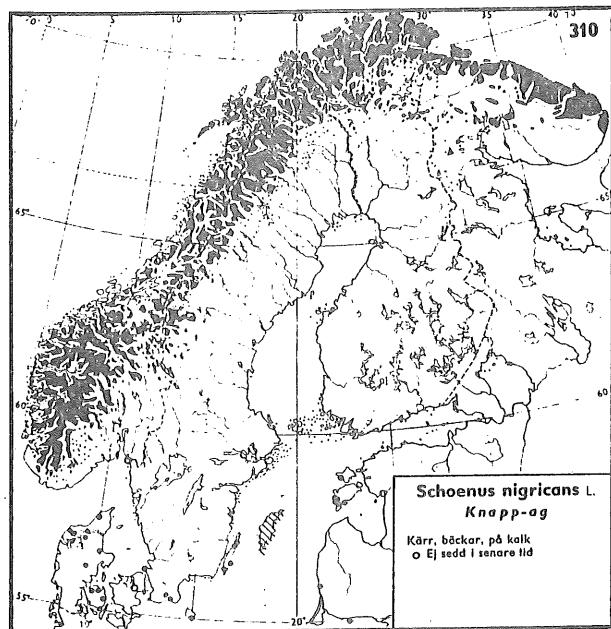
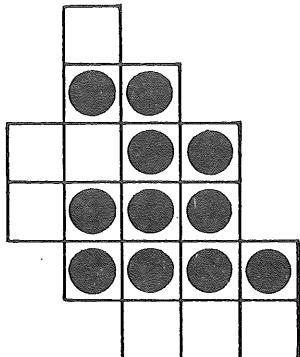

AXAG

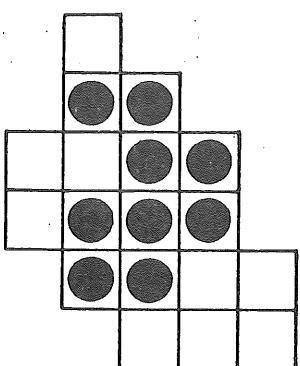

44

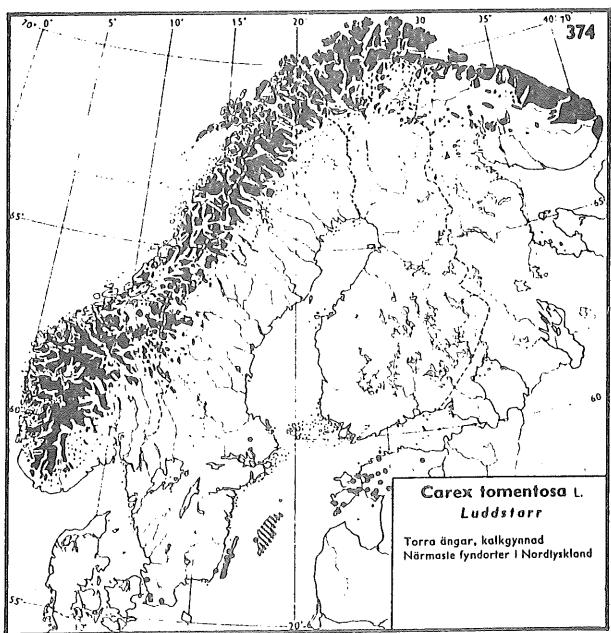
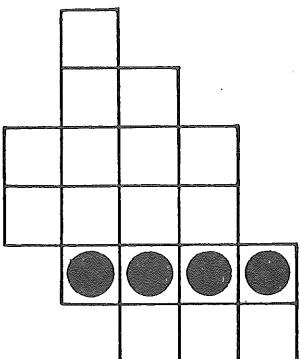
KNAPPAG

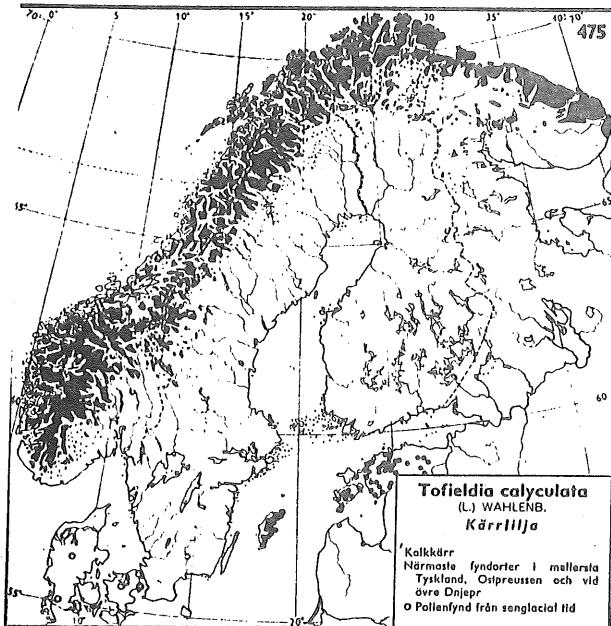
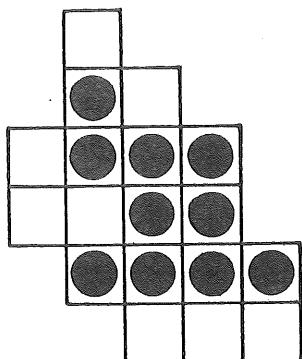
AG

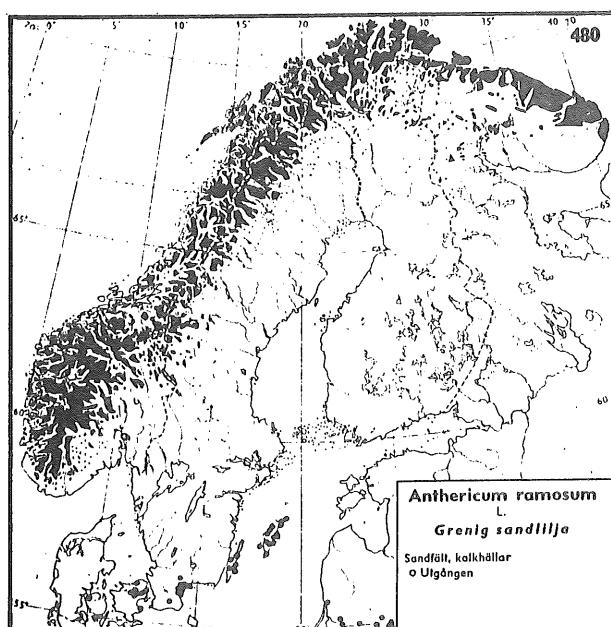
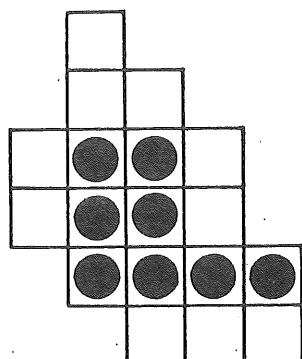
LUDDSTARR

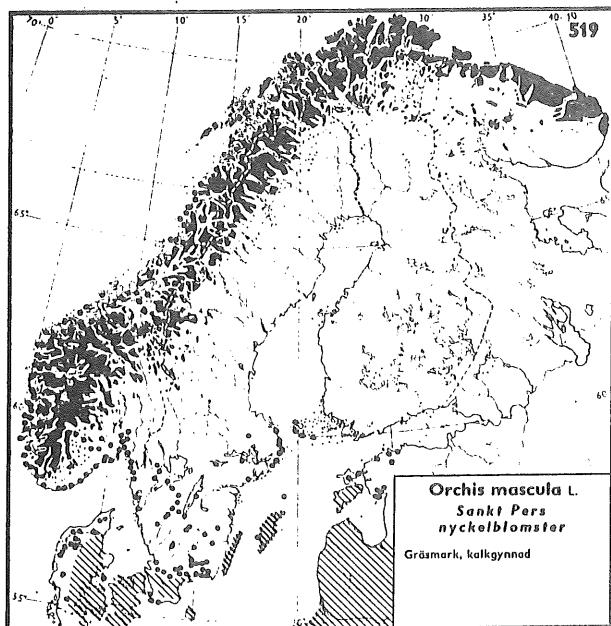
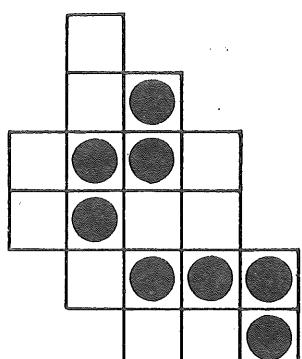
KÄRRLILJA

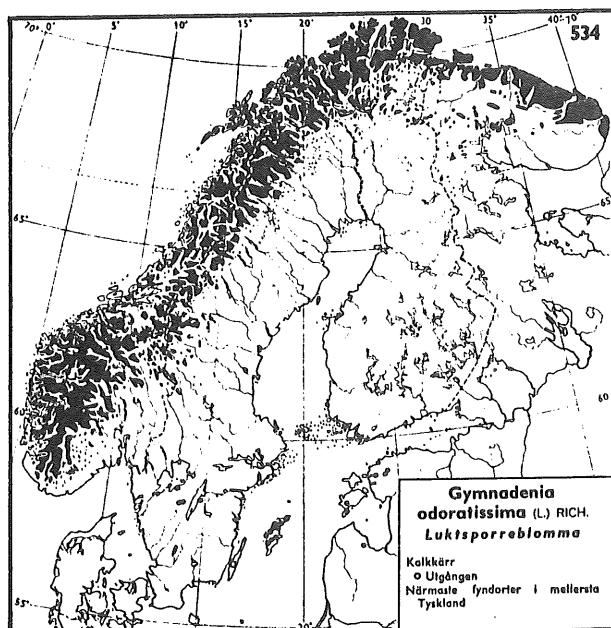
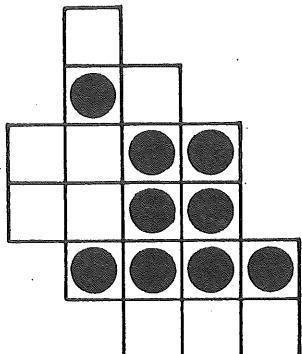
LITEN SANDLILJA

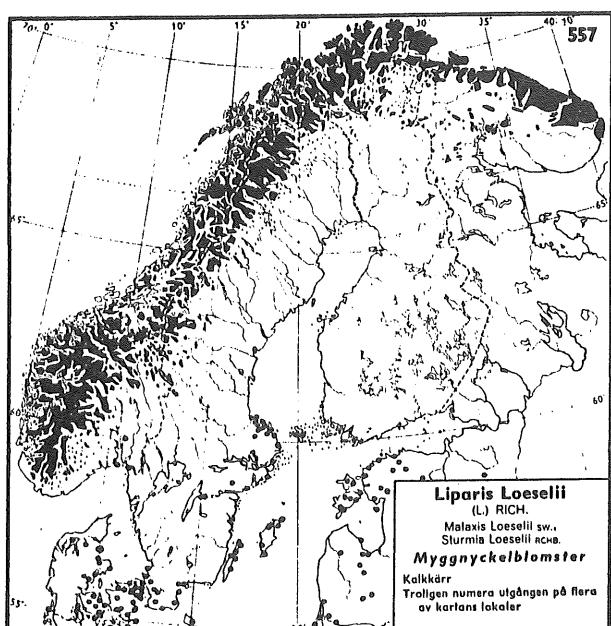
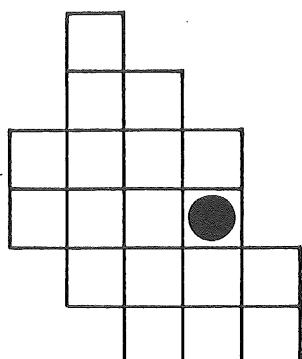
S:T PERS NYCKLAR

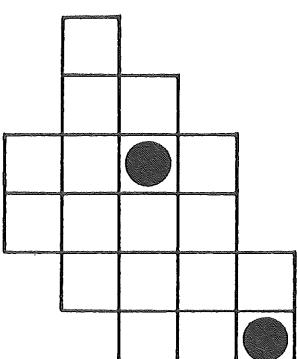
LUKTSPORRE

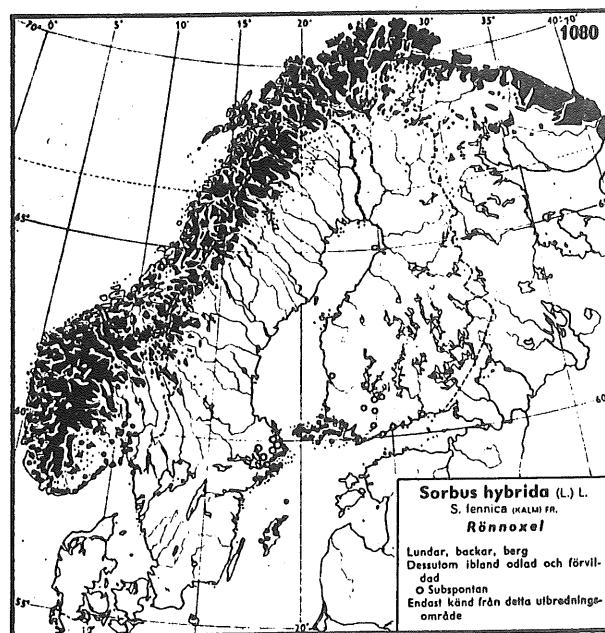
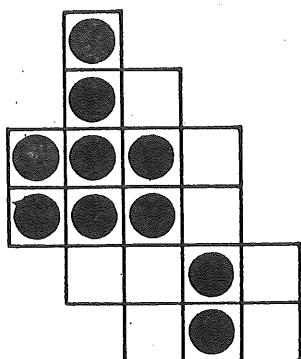
MYGGNYCKLAR

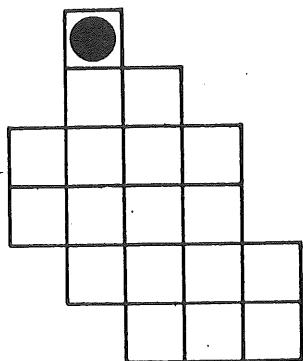
STOR KUSTRUTA

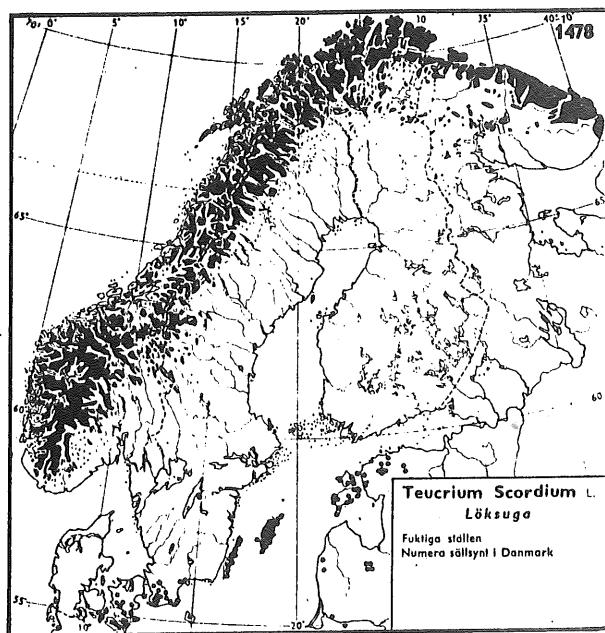
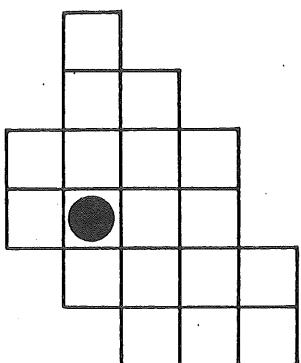
FINNOXEL

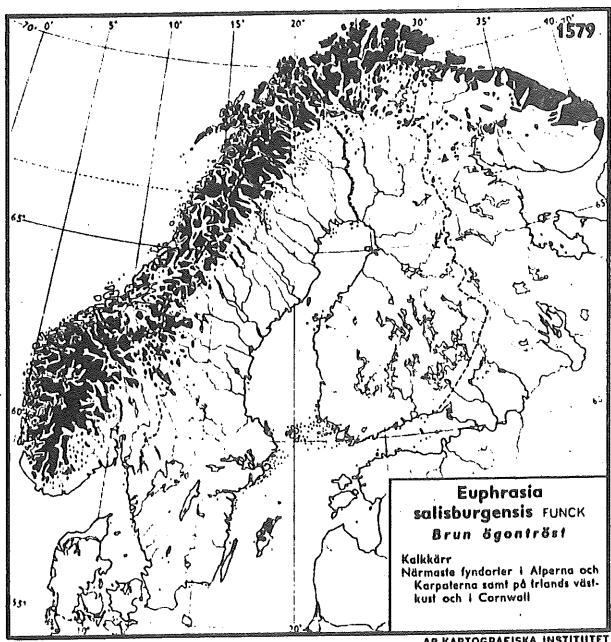
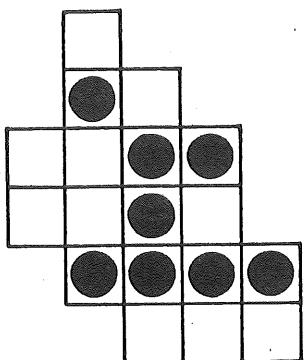
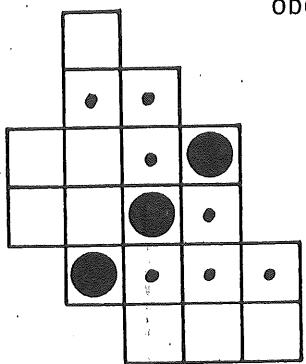
KLIPPOXEL

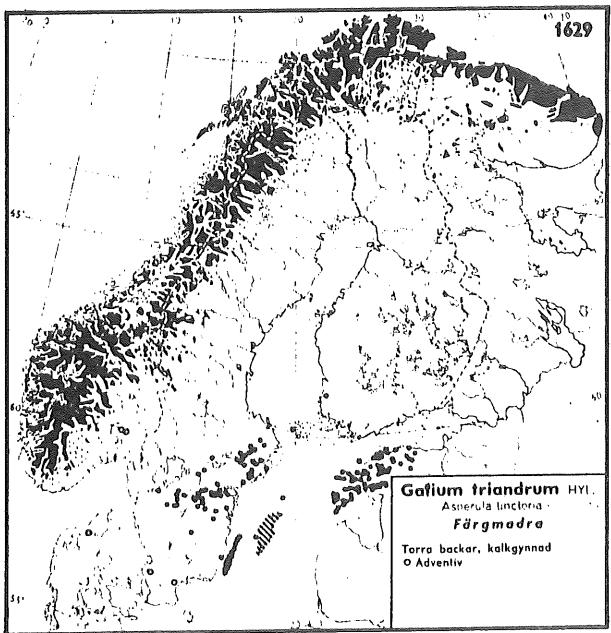
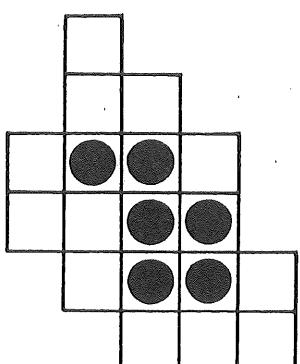
LÖKGAMANDER

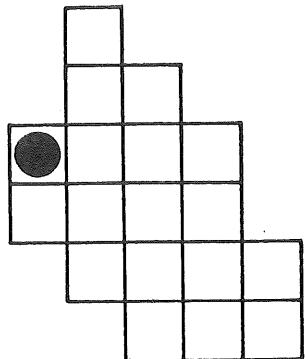
BRUNÖGONTRÖST

FJÄLLTÄTÖRT (och, med små prickar,
obestämd tätört)

FÄRGMÅRA

BITTERFIBBLA

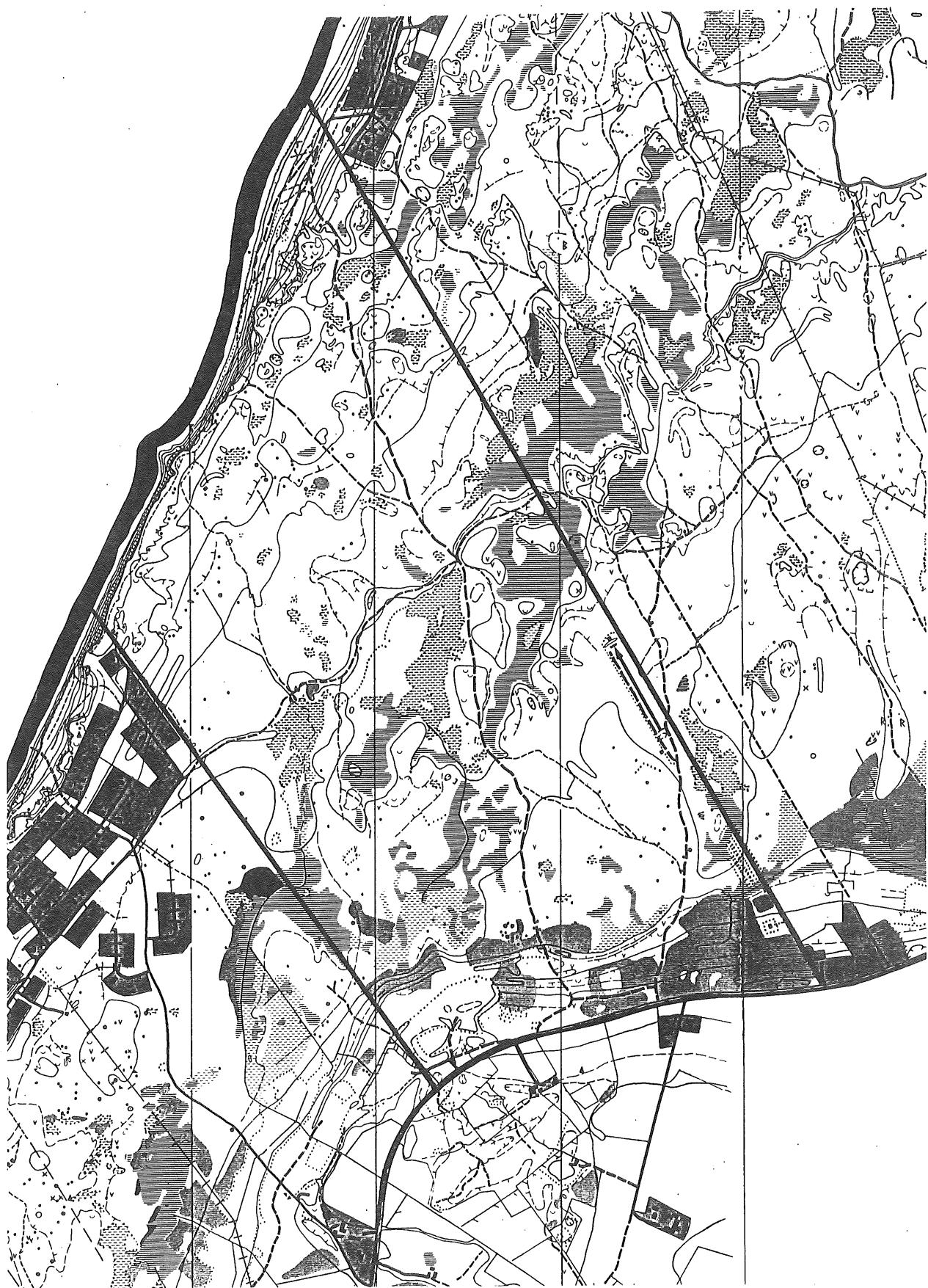

Utsnitt ur topografiska kart-bladet 7J SV/7J NV

Östersjön

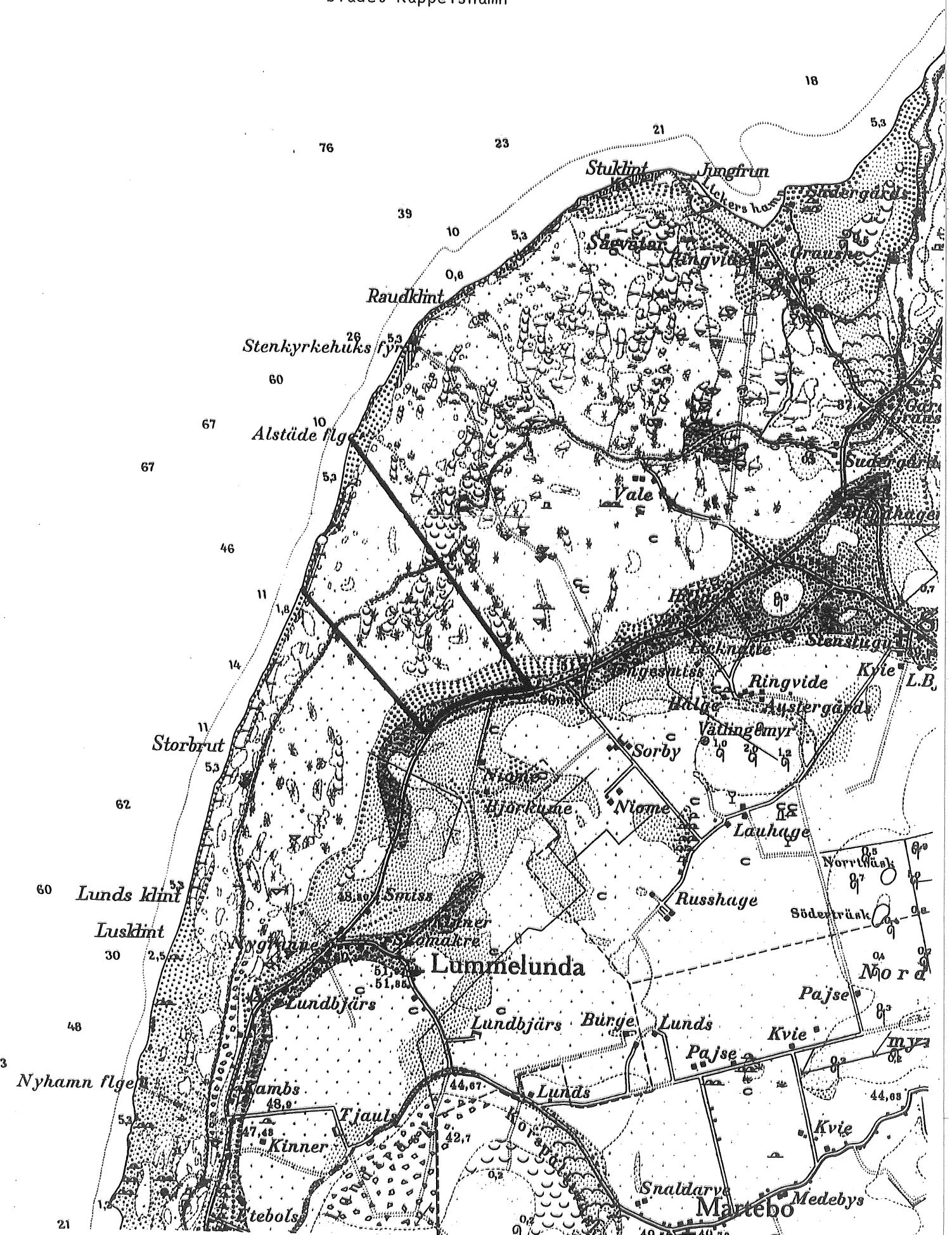
Utsnitt ur orienteringskartan "Burge" (skala 1:15 000)

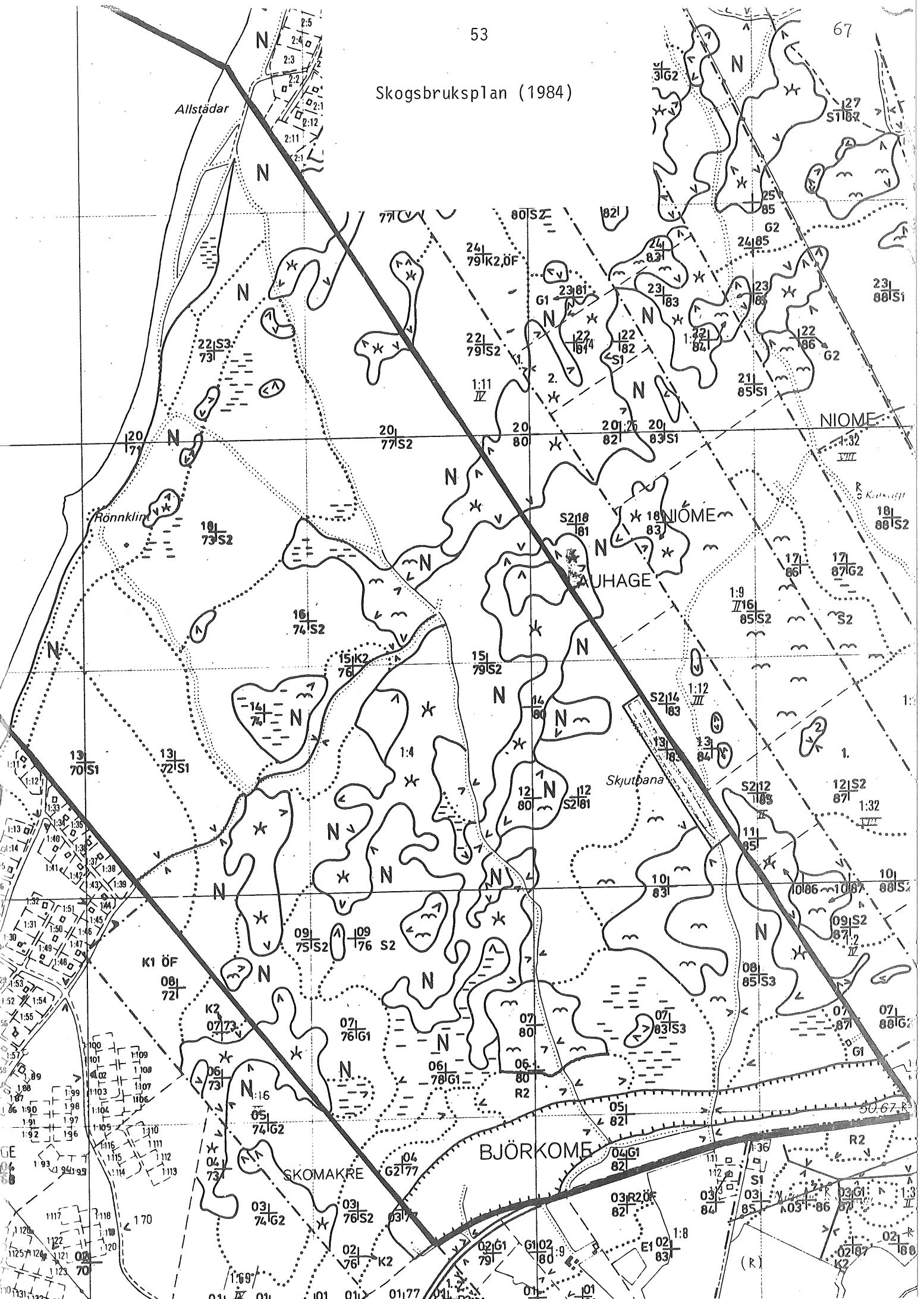
Utsnitt ur geologiska kart-
bladet Kappelshamn

42

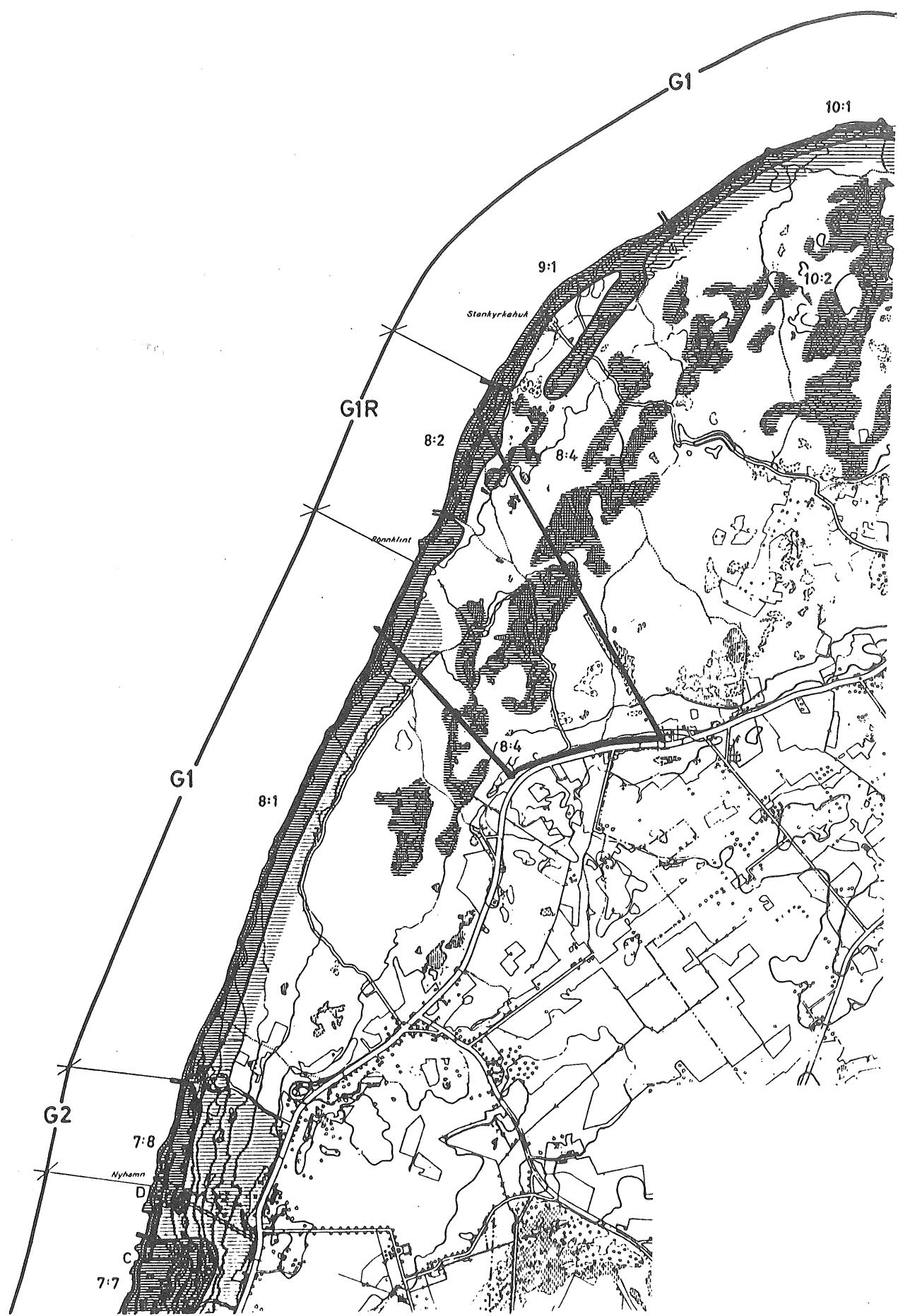
23

Skogsbruksplan (1984)

Utsnitt ur karta till Kustinventeringen (1968)

Litteraturförteckning

- Englund, B. 1942: Die Pflanzenverteilung auf den Meeresufern von Gotland. - Acta Bot. Fenn. 32
- Hasslow, O.J. 1931: Sveriges Characeer. - Bot. Notiser, s 63-136
- Hultén, E. 1971: Atlas över växternas utbredning i Norden. 2:a uppl. Stockholm
- Högström, S. 1985: Tingstäde träsk. Kompletterande botanisk inventering. Länsstyrelsen i Gotlands län och Gotlands kommun
- Johansson, K. 1897: Hufvuddragen af Gotlands växttopografi och växtgeografi. K.V.A.H. Ny följd 29:1
- Pettersson, B. 1958: Dynamik och konstans i Gotlands flora och vegetation. Acta Phytogeographica Suecica 40
- Pettersson, B. 1968: Översiksplan för gotlandskusten. Inventering av växtlighet och landskapsbild. Stockholm
- Sturevik, B. & Högström, S. 1984: Myggnycklar *Liparis loeselii* på Gotland. - Rindi 4, s 55-68

